

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Острозька академія»
Навчально-науковий інститут соціально-гуманітарного менеджменту
Кафедра педагогіки та методики початкового навчання

Кваліфікаційна робота
на здобуття освітнього ступеня магістра
на тему: **«ФОРМУВАННЯ ЧИТАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ
ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ»**

Виконав(ла) студент(ка) 2 курсу, групи
спеціальності 013 Початкова освіта

Горбань Катерина Дмитрівна

Керівник – професор кафедри психолого-
педагогічних наук, Жуковський Василь
Миколайович

Рецензент – кандидат педагогічних наук,
доцент, Фаст Ольга Леонідівна

Острог, 2024

ЗМІСТ

Вступ

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ЧИТАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

1.1. Поняття «читацька компетентність» учнів початкових класів Нової української школи

1.2. Вікові та індивідуально-психологічні особливості учнів початкових класів Нової української школи як передумова формування їхньої читацької компетентності

1.3. Вимоги до рівня володіння читацькою компетентністю учнів початкових класів Нової української школи

1.4. Методичні засади до формування читацької компетентності учнів початкових класів Нової української школи

Висновки до 1 розділу

РОЗДІЛ 2. ДІАГНОСТИКА ТА ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ЧИТАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

2.1. Методи діагностики читацької компетентності учнів початкових класів Нової української школи

2.2. Оцінювання результатів рівня сформованості рівня читацької компетентності учнів початкових класів Нової української школи

Висновки до II розділу

РОЗДІЛ 3. МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ЧИТАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

3.1. Комплекс вправ для формування читацької компетентності учнів початкових класів Нової української школи

3.2. Роль учителя у формуванні читацької компетентності учнів початкових класів Нової української школи

3.3. Організація читацької діяльності учнів початкових класів Нової української школи

Висновки до III розділу

РОЗДІЛ 4. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ЕФЕКТИВНОСТІ ФОРМУВАННЯ ЧИТАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

4.1. Розробка інноваційних уроків формування читацької компетентності учнів початкових класів Нової української школи

4.2. Методичні рекомендації для формування читацької компетентності учнів початкових класів Нової української школи

Висновки до ІV розділу

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ

ДОДАТКИ

ВСТУП

У сучасному світі, де інформаційні технології та медіа активно впливають на всі сфери життя, уміння читати є одним з ключових елементів успішного функціонування особистості в суспільстві. Уміння розуміти, аналізувати та критично оцінювати текстову інформацію є не лише важливим елементом навчального процесу, а й необхідною навичкою для повноцінного життя в суспільстві. В умовах Нової української школи (НУШ) читання розглядається як основа для розвитку інших ключових навичок, що відповідають потребам ХХІ століття. Тому формування читацької компетентності в початковій школі є актуальним завданням, яке потребує ретельного наукового обґрунтування та впровадження в освітній процес.

Формування читацької компетентності у школярів початкової школи є важливою темою досліджень сучасних науковців і педагогів. Різноманітні автори пропонують свої погляди на цю проблему, зосереджуючи увагу на методах і підходах, які сприяють розвитку читацької діяльності учнів.

Однією з таких праць є стаття Ольги Володимирівни Кузьменко "Формування читацької компетентності у молодших школярів через інтеграцію предметів" [29, с. 45-50]. У своїй статті авторка акцентує на важливості інтеграції різних предметів для розвитку читацької діяльності учнів. Вона стверджує, що комплексний підхід до навчання дозволяє дітям краще засвоювати прочитане та розуміти зв'язки між різними видами інформації.

Ще однією значущою роботою є дослідження Тетяни Олексіївни Білої "Використання ігрових технологій для формування читацької компетентності у молодших школярів". Авторка досліджує вплив ігор на розвиток читацької навички, зазначаючи, що ігрові форми навчання мотивують дітей до читання і сприяють активізації їхньої уваги та інтересу до літератури [4, с. 12-18].

До числа значних досліджень можна також віднести працю Людмили Василівни Пфайфер "Читацька компетентність як складова сучасної освітньої системи". У статті авторка наголошує на необхідності важливості читацької компетентності як базової навички для учнів початкової школи та пропонує ряд рекомендацій для педагогів стосовно формування цього вміння [52, с. 78-85].

Ніколаєва С.І. у статті "Формування читацької компетентності у молодших школярів" досліджує питання формування читацької компетентності у молодших школярів як одного з ключових аспектів навчання в НУШ. Ніколаєва підкреслює важливість інтеграції читання в різні предмети, що допомагає не лише розвивати навички читацької діяльності, але й покращувати загальне навчання учнів. У праці представлені методи та підходи, які можуть бути використані в класі, включаючи інтерактивні ігри, групові проекти та використання сучасних технологій. Окрім того, автор акцентує увагу на розвитку критичного мислення при читанні, що є важливим у теперішніх умовах [43].

Мартиненко О.А. у статті "Читання та читацька діяльність в контексті НУШ" аналізує роли в читанні та читацькій діяльності у формуванні критичного мислення учнів молодшого віку. Автор розглядає, як читання впливає на розвиток когнітивних навичок, здатності до самостійної роботи й самоосвіти. Мартиненко також пропонує методи оцінювання рівня читацької компетентності, акцентуючи на практичних рекомендаціях для вчителів у роботі з учнями [40].

Литвиненко О.В. та Сидоренко В.І. у своєму дослідженні "Інтеграція читання в навчальний процес НУШ" досліджують взаємозв'язок між читанням і іншими навчальними предметами. Литвиненко та Сидоренко акцентують на важливості використання мультимедійних технологій у процесі навчання, що забезпечує учнів різноманітними ресурсами для розвитку читацької грамотності. Вони наводять приклади інтеграції читання у навчальний процес з використанням проектного методу, а також звертають увагу на формування читацького інтересу на прикладі конкретних кейсів [34].

Потапова Н.І. у статті "Формування читацьких навичок у молодших школярів як елемент забезпечення ключових компетентностей" розглядає значення читання як важливого елементу у формуванні ключових компетентностей учнів початкових класів. Автор підкреслює, що читацька діяльність впливає на розвиток соціальних, комунікативних і інформаційних компетентностей. Потапова пропонує різноманітні стратегії для розвитку читацьких навичок, акцентуючи на важливості роботи з текстами різних жанрів і стилів, а також на потребі формування в учнів навичок критичного аналізу прочитаного. Вона висловлює рекомендації для вчителів щодо створення сприятливого середовища для читання в класі [48].

Метою дослідження є виявлення ефективних методів та прийомів навчання, які сприяють формуванню читацької компетентності учнів початкових класів в умовах Нової української школи.

Для досягнення поставленої мети передбачається виконання **наступних завдань**:

1. Проаналізувати наукову літературу та нормативні документи щодо поняття "читацька компетентність".
2. Визначити вікові та індивідуально-психологічні особливості учнів початкових класів, які впливають на формування читацької компетентності.
3. Окреслити вимоги до рівня володіння читацькою компетентністю учнів початкових класів НУШ.
4. Дослідити методичні засади формування читацької компетентності учнів початкових класів, включаючи методи, форми та прийоми навчання, що сприяють розвитку читацької діяльності учнів.
5. Провести діагностику та оцінювання ефективності методики розвитку читацької компетентності учнів.
6. Розробити комплекс вправ та методичні рекомендації для ефективного формування читацької компетентності.

Об'єктом дослідження є процес навчання читання у початкових класах Нової української школи.

Предметом дослідження є інтерактивні методи навчання та мультимедійні засоби, що сприяють розвитку читацької компетентності учнів початкових класів в контексті НУШ, зокрема, аналіз впливу практичних вправ і ігор на формування навичок читання та усвідомлення прочитаного.

Гіпотеза дослідження полягає в тому, що процес формування читацької компетентності учнів початкових класів буде більш ефективним, якщо в навчальний процес будуть інтегровані такі сучасні методичні підходи, як диференційоване навчання, проектна діяльність та інтерактивні технології, що враховують вікові, індивідуально-психологічні особливості дітей, а також елементи міжпредметної інтеграції, що відповідають вимогам Нової української школи. Зокрема, за допомогою цих підходів можна підвищити мотивацію учнів до читання, розвивати критичне мислення та креативність, що в результаті сприятиме більш глибокому засвоєнню читацьких навичок і підвищенню читацької компетентності.

Для досягнення мети та виконання завдань дослідження були використані наступні **методи**:

1. Теоретичні методи: аналіз, синтез, узагальнення, систематизація наукової літератури і нормативних документів.
2. Емпіричні методи: спостереження, опитування, тестування, анкетування, експеримент.
3. Статистичні методи: кількісний та якісний аналіз отриманих даних.

Теоретичні методи дослідження включають аналіз наукових джерел, що дає змогу систематизувати знання з теми навчання грамоти. Узагальнення отриманих даних дозволяє визначити основні підходи та методи, які використовуються в початковій школі.

Емпіричні методи дають змогу зібрати первинні дані про рівень навичок читання учнів, їх вікові та індивідуально-психологічні особливості. Спостереження за навчальним процесом, опитування учнів і викладачів, тестування та анкетування допомагають зібрати об'єктивну інформацію для подальшого аналізу.

Для обробки отриманих даних використовуються статистичні методи, які дають змогу встановити закономірності та зробити висновки про ефективність запропонованих методів.

Теоретичне значення дослідження полягає в систематизації існуючих знань про читацьку компетентність, з акцентом на її структурні складові, такі як навички читання, розуміння тексту, критичне мислення та емоційне сприймання, а також механізми їх формування у молодших школярів. У роботі детально розглядаються основні теоретичні підходи до вивчення читацької діяльності, включаючи інтегративний та компетентнісний підходи, що зумовлюють нові освітні методи, орієнтовані на учня. Зокрема, на основі літературного аналізу та практичного дослідження навчального процесу,

пропонується модель формування читацької компетентності, яка охоплює важливі аспекти, такі як психологічні (мотивація, увага, пам'ять), педагогічні (методи та прийоми навчання), соціокультурні (вплив оточення, культурний контекст) та методичні (планування уроків, інтеграція інформаційних технологій).

Новизна наукового дослідження полягає у впровадженні інноваційних методів і технологій, адаптованих для формування читацької компетентності учнів початкових класів в умовах Нової української школи. Магістерська робота розробляє інтерактивні методи навчання, такі як рольові ігри та дебати, що активно залучають учнів до читання. Впроваджуються творчі завдання, наприклад, написання альтернативних закінчень або створення ілюстрацій, які сприяють розвитку креативності. Крім того, дослідження пропонує модель проектної діяльності та інтеграцію інформаційно-комунікаційних технологій, таких як онлайн-бібліотеки та мультимедійні ресурси, що підвищують інтерес до навчання. Важливим аспектом є міжпредметна інтеграція, яка пов'язує літературу, історію та мистецтво, збагачуючи читацький досвід учнів і забезпечуючи комплексний підхід до їхнього розвитку. Таким чином, дослідження пропонує практичні рішення, що відповідають сучасним освітнім викликам в Україні.

Практична значущість роботи полягає у безпосередньому впливі на освітній процес у початковій школі. Розроблені методичні рекомендації та комплекс вправ можуть бути використані вчителями для підвищення ефективності формування читацької компетентності. Ці матеріали сприятимуть розвитку навичок читання, аналізу і критичного мислення у учнів, що є важливими для їхнього успішного навчання та соціальної адаптації. Результати дослідження можуть також бути впроваджені у навчальні програми, що дозволить вдосконалити існуючі підходи до освіти. Крім того, педагогічні матеріали стануть основою для професійних тренінгів та курсів підвищення кваліфікації вчителів, що сприятиме їхньому професійному зростанню та впровадженню інновацій у навчання. Таким чином, дослідження забезпечує підґрунтя для покращення якості освіти в початкових класах та підготовки учнів до викликів сучасного суспільства.

Структура наукового дослідження. Дипломна робота складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел і літератури (70 найменувань) та додатків. У першому розділі розглядаються теоретичні засади формування читацької компетентності учнів початкових класів. Другий розділ присвячений діагностиці та оцінюванню рівня читацької компетентності. У третьому розділі подано методику формування читацької компетентності. Четвертий розділ містить результати експериментальної перевірки ефективності запропонованих методик. У висновках узагальнено основні результати дослідження. Загальний обсяг роботи – 77 сторінок, з яких 71 – основний текст.

РОЗДІЛ 1.
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ЧИТАЦЬКОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ В УМОВАХ
НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

1.1. Поняття «читацька компетентність» учнів початкових класів Нової української школи

Формування читацької компетентності є важливою частиною освітньої діяльності учнів початкової школи. У контексті Нової української школи це поняття набуває особливої актуальності. Навички читання не тільки допомагають учням засвоювати навчальний матеріал, але й розвивають критичне мислення, емоційну стійкість і соціальні навички. В умовах реформування системи освіти України формування навичок читання стає ключовим аспектом, що сприяє гармонійному розвитку особистості [21, с. 34].

Визначення поняття читацької компетентності. У сучасній науковій літературі існує декілька підходів до визначення навичок читання. Іваненко Оксани (2020), читацька грамотність – це здатність людини використовувати текстову інформацію для вирішення різноманітних життєвих проблем. Згідно з дослідженням Петренка Дмитра (2019), читацька грамотність включає здатність розуміти, аналізувати та критично оцінювати текстові матеріали. Зокрема, у своїй праці «Читацька компетентність у початковій школі» автор стверджує, що це здатність не лише засвоювати інформацію з текстів, а й використовувати її для саморозвитку та навчання [1, с. 38].

Розглянемо визначення навичок читання в державних стандартах освіти. Відповідно до державних освітніх стандартів читацька грамотність визначається як сукупність знань, умінь і навичок, які дають змогу учневі ефективно читати, розуміти, інтерпретувати та критично аналізувати тексти.

У державному стандарті початкової освіти України читацька компетентність включає вміння учнів самостійно читати, розуміти зміст тексту, критично мислити й емоційно оцінювати прочитане [11, с. 56].

Розглянемо компоненти читацької компетентності. Когнітивний компонент включає в себе вміння розуміти зміст прочитаного тексту, визначати основні думки, аналізувати інформацію та робити висновки. Розвиток цього компонента забезпечується шляхом систематичного читання та виконання завдань на розуміння тексту. Наприклад, використання таких стратегій активного читання, як передбачення, постановка запитань, узагальнення та оцінка інформації, сприяє розвитку когнітивних навичок. Згідно з дослідженням Сидоренка В'ячеслава (2021), учні, які регулярно використовують ці стратегії, демонструють вищий рівень розуміння тексту та аналітичних навичок.

До емоційно-ціннісного компоненту входять уміння учнів емоційно реагувати на зміст тексту, співпереживати героям, оцінювати події та вчинки з точки зору морально-етичних норм. Цей компонент розвивається шляхом обговорення прочитаного та висловлення власних почуттів і оцінок. Наприклад, вчителі можуть використовувати літературні дискусії, під час яких учні висловлюють свої думки та почуття щодо тексту, який вони читають. Дослідження Ковалю Івана (2020) показало, що такі дискусії сприяють розвитку емпатії та моральних міркувань у дітей [4, с. 163].

Діяльнісний компонент включає вміння застосовувати набуті знання та вміння в практичній діяльності, самостійно працювати з текстами різних жанрів і типів та створювати власні тексти. Розвиток цієї складової відбувається шляхом виконання творчих завдань, проектів та участі в дискусіях. Наприклад, учні можуть брати участь у проектній діяльності, під час якої вони створюють власні історії, статті чи презентації, використовуючи знання, які вони отримали з прочитаних текстів. Дослідження Петрової Тетяни (2021) підтвердило, що такий підхід сприяє розвитку творчих навичок і критичного мислення дітей [20, с. 35].

Проаналізуємо значення читацької компетентності. Читацька компетентність впливає на успішність навчання. Навички читання є основою успішного вивчення навчальних дисциплін, оскільки більшість інформації в навчальному процесі передається через тексти. Учні з високим рівнем навичок читання досягають кращих академічних результатів, оскільки вони можуть ефективно обробляти, аналізувати та застосовувати інформацію в практичних завданнях. Згідно з дослідженням Грищенка Святослава (2018), учні з високим рівнем навичок читання демонструють кращу академічну успішність з усіх предметів, включаючи математику, природознавство та суспільствознавство [37, с. 190].

Читацька компетентність слугує розвитку особистих якостей. Читання сприяє розвитку багатьох важливих особистих якостей, таких як креативність, критичне мислення, емпатія, комунікативні навички. Навички читання допомагають учням розвинути впевненість у собі та позитивне ставлення до навчання та життя загалом. Наприклад, згідно з дослідженням Василенка Олексія (2020), учні, які регулярно читають та аналізують художні тексти, демонструють вищий рівень творчого мислення та самовираження. Крім того, читання розвиває емоційний інтелект і сприяє розумінню власних і чужих емоцій, що є важливою складовою соціальної взаємодії.

Читацька компетентність сприяє соціальній адаптації та громадянській активності учнів. Це допомагає їм краще зрозуміти соціальні норми, культурні традиції та історичні події. Наприклад, читаючи літературу, яка відображає різні сторони суспільного життя, учні можуть формувати критичне мислення щодо соціальних проблем, формувати власну громадянську позицію, брати активну участь у суспільному житті [48, с. 97].

Грамотність – комплексне поняття, яке включає різні аспекти знань, умінь і навичок. Їхнє проектування — важливе завдання сучасної школи, оскільки воно забезпечує не тільки навчальну успішність учнів, а й їх всебічний індивідуальний розвиток. В умовах Нової української школи

навички читання стають ключовим елементом, що сприяє гармонійному розвитку учнів та їх успішній інтеграції в суспільство. Розвиток навичок читання потребує систематичної роботи, використання сучасних методів і підходів, врахування вікових та індивідуальних особливостей кожної дитини [55, с. 3].

1.2. Вікові та індивідуально-психологічні особливості учнів початкових класів як передумова формування читацької компетентності в умовах Нової української школи

Формування читацької компетентності тісно пов'язане з віковими та індивідуально-психологічними особливостями учнів. Врахування цих особливостей є важливим елементом у створенні ефективних методик навчання читанню, що відповідають потребам кожної дитини. У Новій українській школі акцент робиться на індивідуальному підході до навчання, що дозволяє врахувати унікальні риси кожного учня [69, с. 74].

Проаналізуємо вікові особливості учнів початкової школи. Розглянемо психологічний розвиток дітей молодшого шкільного віку. Діти молодшого шкільного віку (6-10 років) проходять важливі етапи психологічного розвитку, які впливають на їхню здатність до навчання. На цьому етапі формується мислення, пам'ять, увага та уява. Відповідно до теорії Жана Піаже, діти в цьому віці знаходяться у фазі конкретних операцій, в яких вони починають розуміти логічні зв'язки між об'єктами і подіями. Хоча вони здатні до логічного мислення, їм все одно важко оперувати абстрактними поняттями.

Особливості сприйняття і мислення полягають в тому, що сприйняття у дітей молодшого шкільного віку конкретно-образне. Вони краще засвоюють інформацію, коли вона представлена у вигляді візуальних образів, прикладів і конкретних ситуацій. Мислення дітей у цьому віці також є конкретним, тобто вони краще розуміють і запам'ятовують те, що можуть побачити або

зробити самостійно. Згідно з дослідженнями Льва Виготського, діти цього віку навчаються через гру та взаємодію з дорослими та однолітками, що також слід врахувати при розробці методики навчання читання [70, с. 19].

Проаналізуємо індивідуально-психологічні особливості учнів початкової школи. Різні стилі навчання та їхній вплив на навички читання. Учні мають різні стилі навчання, які впливають на їхній успіх у розвитку навичок читання. Одні діти краще сприймають інформацію через слух (аудіал), інші – через зір (візуальний), треті – через фізичну активність (кінестетичний). Якщо врахувати ці стилі у навчальному процесі, то можна зробити його ефективнішим. Наприклад, для аудіалів може бути корисне читання текстів вголос, з візуального контенту – використання ілюстрацій та графіки, а з кінестетики – інтерактивні завдання та практичні вправи.

Психологічні типи учнів та їхні навчальні потреби. Психологічні типи учнів також впливають на їхні навчальні потреби та сприйняття інформації. Згідно з класифікацією Карла Густава Юнга, учні можуть бути екстравертними та інтровертними, що визначає їхню схильність до соціальної взаємодії та сприйняття нового матеріалу. Екстраверти краще навчаються завдяки груповим завданням і обговоренням, тоді як інтроверти навчаються краще завдяки індивідуальній роботі та самостійному читанню. Крім того, темперамент учня (холерик, сангвінік, флегматик чи меланхолік) впливає на його реакцію на навчальні ситуації та спосіб засвоєння інформації [5, с. 34].

Розкриємо вплив вікових та індивідуальних особливостей учнів на процес навчання читання. Врахування вікових та індивідуально-психологічних особливостей учнів дозволяє розробити індивідуальні підходи до навчання читання, які відповідають потребам кожної дитини. Це включає використання різноманітних технік і стратегій, адаптованих до стилів навчання та психологічних типів учнів. Наприклад, для аудіофілів можна використовувати аудіокниги та вправи на слухове сприйняття, для наочності

– ілюстровані книги та відеоматеріали, для кінестетики – інтерактивні ігри та практичні завдання [19, с. 45].

Вчителі можуть адаптувати методи навчання для різних груп учнів, враховуючи їхні індивідуальні особливості. Наприклад, для учнів із високим рівнем мотивації можна використовувати більш складні тексти та завдання, що вимагають аналітичного мислення, а для учнів із низьким рівнем мотивації — простіші та наочні матеріали. Крім того, враховуючи психологічні типи, викладачі можуть створити умови для групової чи індивідуальної роботи, які сприяють ефективному засвоєнню матеріалу [21, с. 60].

Розглянемо підходи до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами (ООП). Такі учні потребують індивідуального підходу до навчання читання. Наприклад, для дітей з дислексією можна використовувати спеціальні програми та методики, які допоможуть подолати труднощі з читанням. Також важливо надавати підтримку та консультації батькам, щоб допомогти своїм дітям навчатися. Взаємодія з батьками є важливою складовою успішного розвитку навичок читання. Батьки можуть підтримати своїх дітей, заохотити їх до читання та допомогти з домашніми завданнями. Для цього педагогам необхідно регулярно надавати батькам зворотній зв'язок, консультації та тренінги, які допоможуть зрозуміти специфіку освітнього процесу та роль читання в розвитку дитини.

Психологічний супровід є важливим фактором у формуванні навичок читання. Вчителі та шкільні психологи повинні надавати учням емоційну підтримку та допомагати їм подолати стрес і хвилювання, які можуть виникнути під час навчання. Наприклад, використання методів релаксації та мотиваційного співбесіди може допомогти учням відчувати більшу впевненість у своїх силах і зосередитися на навчанні [38, с. 30].

Використання інноваційних технологій дозволяє значно покращити процес навчання читання. Це й використання інтерактивних підручників, освітніх додатків і програм, які сприяють розвитку навичок читання.

Наприклад, інтерактивні книги та програми можуть містити анімацію, звукові ефекти та інтерактивні завдання, що робить читання більш захоплюючим та ефективним для дітей [49, с. 109].

Тому врахування вікових та індивідуально-психологічних особливостей молодших школярів є ключовим елементом формування в них навичок читання. Використовуючи індивідуальні підходи та адаптовані методики, можна створити ефективне навчальне середовище, яке сприяє успішному розвитку навичок читання та гармонійному розвитку особистості учнів Нової української школи [56, с. 293].

1.3. Вимоги до рівня володіння читацькою компетентністю учнів початкових класів Нової української школи

Нові освітні стандарти встановлюють конкретні вимоги до рівня володіння читацькою компетентністю учнів початкових класів. В умовах Нової української школи (НУШ) важливо забезпечити, щоб кожен учень досяг визначених показників, що сприяє гармонійному розвитку особистості та успішному навчанню в подальшому [62, с. 198].

Вимоги до читацької компетентності, згідно з оглядом державних стандартів освітньої системи Нової української школи, акцентують на важливості розвитку навичок читання як однієї з ключових здібностей. Державні стандарти визначають уміння читати не лише як здатність усвідомлювати зміст тексту, але й як вміння інтерпретувати та критично оцінювати прочитане. Учні повинні демонструвати навички знаходження інформації в текстах, узагальнення даних, формулювання висновків і застосування здобутих знань на практиці.

Серед ключових показників читацької компетентності важливими є кілька аспектів. По-перше, учні повинні мати здатність читати та розуміти тексти різних жанрів і рівнів складності, вмюючи розпізнавати головну думку, факти та деталі. По-друге, важливо, щоб вони могли аналізувати зміст тексту,

тлумачити його значення, визначати приховані сенси та формувати висновки. Крім того, критичне мислення є необхідною навичкою, адже учні повинні уміти оцінювати прочитане, визначати достовірність інформації, а також розпізнавати упередженість і маніпуляції [2, с. 69]. Врешті-решт, учні повинні вміти ефективно застосовувати інформацію, отриману з тексту, для розв'язання як навчальних, так і життєвих завдань.

Критерії оцінювання читацької компетентності є важливим компонентом освітнього процесу, адже вони дозволяють виявити рівень володіння учнями навичками читання. Основними показниками оцінювання є вміння читати з розумінням, аналізувати текст, інтерпретувати його зміст та критично оцінювати прочитане. Учні повинні вміти відповідати на запитання до тексту, переказувати його основні ідеї та виділяти головну думку. Також важливо, щоб учні могли оцінювати структуру тексту, визначати ключові моменти та висловлювати власну думку, підтверджуючи її аргументами.

Не менш важливою є здатність до глибокого аналізу тексту. Учні мають демонструвати вміння висловлювати обґрунтовану критику та інтерпретацію, що вимагає критичного мислення й розуміння прихованих сенсів. Нарешті, оцінка практичного використання інформації полягає в умінні застосовувати знання, отримані з тексту, у різних ситуаціях для розв'язання навчальних і життєвих завдань [12, с. 90].

Для оцінювання зазначених умінь використовуються різноманітні методи та інструменти. Тести і контрольні роботи дозволяють виміряти рівень розуміння тексту, уміння відповідати на запитання та здатність до аналізу й інтерпретації прочитаного матеріалу. Проектна робота є ще одним ефективним засобом, який дозволяє оцінити вміння учнів застосовувати знання на практиці та розв'язувати проблемні ситуації на основі прочитаної інформації. Спостереження та індивідуальні бесіди з учнями під час процесу читання дозволяють вчителю оцінити їх рівень розуміння тексту та здатність до критичного мислення, а збірка робіт, або портфоліо, демонструє прогрес учня в розвитку навичок читання [29, с. 149].

Важливим етапом є також впровадження сучасних стандартів у навчальний процес. Це може включати успішні практики, такі як інтеграція сучасних технологій, що передбачає використання інтерактивних книг, навчальних програм та цифрових ресурсів, які роблять процес навчання читанню більш захоплюючим і ефективним. Проектне навчання може залучати учнів до колективних проектів, що вимагають активного застосування навичок читання, аналізу та критичного мислення у різних контекстах.

Індивідуалізація навчання також відіграє важливу роль у розвитку читацької компетентності. Учителі можуть розробляти індивідуальні навчальні плани, враховуючи особливості та інтереси кожного учня, рівень його навичок читання та потреби [21, с. 34]. Це допоможе створити ефективну навчальну атмосферу, де кожен учень зможе досягнути успіху. В результаті, систематичний підхід до оцінювання читацької компетентності та впровадження сучасних методів навчання сприятиме формуванню критичного мислення і здатності до самостійного аналізу тексту у учнів, що є необхідними навичками в умовах сучасного світу.

Виклики, що виникають при впровадженні нових освітніх підходів, можуть суттєво вплинути на якість навчального процесу, як для вчителів, так і для учнів. Одним із головних викликів є опір змінам, адже нові методи можуть бути незвичними і вимагають значних зусиль для адаптації. Дослідження показують, що лише близько 30% вчителів готові до впровадження нових підходів без додаткової підтримки. Тому важливо забезпечити належну підготовку педагогів, організовуючи тренінги та семінари, де вони можуть отримати необхідні знання і навички. Підтримка з боку адміністрації школи також є критично важливою, адже вчителі потребують мотивації та впевненості у своїх силах для впровадження нових методів.

Другим значущим викликом є обмеження ресурсів, з якими стикаються багато шкіл. Брак фінансування може заважати впровадження технологій і

методів, що сприяють розвитку читацької компетентності. Згідно зі статистикою, близько 40% шкіл в Україні відзначають недостатнє фінансування для оновлення навчального обладнання і ресурсів. Щоб подолати ці труднощі, важливо залучати спонсорів та партнерів, які можуть надати фінансову або матеріальну підтримку. Крім того, використання безкоштовних освітніх ресурсів, таких як онлайн-курси та відкриті навчальні матеріали, допоможе забезпечити вчителів і учнів необхідними інструментами для навчання. Не менш важливим є обмін досвідом між школами, адже спільні ініціативи можуть призвести до вдосконалення навчальних підходів і збагачення педагогічної практики.

Значення ефективної системи оцінювання успішності учнів також важко переоцінити. Важливо розробити механізми, які дозволяють своєчасно виявляти проблеми у навчальному процесі. Дослідження свідчать, що близько 25-30% учнів мають труднощі в читанні, і вчасна оцінка їхнього прогресу може допомогти вчителям вжити заходів для корекції навчального процесу. Це може включати впровадження формативного оцінювання, яке сприяє регулярному зворотному зв'язку між учнями і вчителями, а також адаптацію навчальних матеріалів відповідно до потреб кожного учня [39, с. 94].

Тобто, подолання викликів, пов'язаних із впровадженням нових підходів у навчальний процес, передбачає комплексний підхід, який включає підтримку вчителів, використання наявних ресурсів ефективно, а також розробку системи оцінювання, що відповідає сучасним вимогам. Такий підхід допоможе створити більш сприятливе середовище для навчання, стимулювати розвитку читацької компетентності учнів і забезпечити їхнє успішне навчання в умовах змінюваного світу.

Таким чином, вимоги до рівня володіння читацькою компетентністю учнів початкових класів Нової української школи спрямовані на забезпечення всебічного розвитку учнів, їх готовності до подальшого навчання та успішного життя. Врахування вікових та індивідуальних

особливостей, застосування сучасних методик і технологій, а також систематичне оцінювання прогресу учнів є ключовими елементами успішного впровадження цих вимог у навчальний процес [44, с. 30].

1.4. Методичні засади до формування читацької компетентності учнів початкових класів Нової української школи

Методичні засади формування читацької компетентності є основою для успішного навчання учнів. Сучасна школа повинна відповідати вимогам часу та забезпечувати учнів знаннями, вміннями та навичками, необхідними для ефективного читання і розуміння текстів. Це потребує впровадження новітніх методик і технологій, а також високого рівня професійної підготовки вчителів [48, с. 131].

Сучасні методи навчання читання є важливим аспектом освітнього процесу, оскільки вони допомагають учням розвивати навички, необхідні для ефективного сприйняття тексту. Одним із таких методів є техніка фонетичного читання, яка дозволяє учням зрозуміти звуковий склад слова та його зв'язок із буквами. Це стає основою для розвитку швидкого та правильного читання. Інший важливий підхід — глобальний метод читання. Він дає можливість дітям швидко розпізнавати слова і розуміти їх значення, не розбиваючи їх на окремі звуки. В останні роки активно використовуються інтерактивні методи навчання. Наприклад, проведення ігор, групових завдань та дискусій залучає учнів у процес читання, роблячи його більш цікавим і захопливим [50, с. 186].

У сучасному навчальному середовищі також важливе місце займає використання інтерактивних технологій. Електронні книги та програми забезпечують учнів доступом до різноманітних текстів, що дозволяє їм вибирати матеріали різних жанрів і рівнів складності. Мультимедійні презентації, що включають зображення, відео та аудіо матеріали, сприяють кращому розумінню та запам'ятовуванню прочитаного. Крім того,

інтерактивні дошки надають вчителям можливість подавати навчальний матеріал у динамічному режимі, що сприяє активному залученню учнів до навчального процесу [61, с. 94].

Важливим компонентом ефективного навчання є роль вчителя. Сучасні автори, такі як Тетяна Ліньова, наголошують на необхідності диференційованого підходу, що передбачає врахування індивідуальних особливостей кожного учня. Це дозволяє адаптувати методики навчання відповідно до потреб учнів. Також критичним є створення мотиваційного середовища, в якому вчитель повинен заохочувати учнів до читання, формуючи позитивну атмосферу та використовуючи різноманітні мотиваційні засоби, такі як похвала та заохочення.

Формування інтересу до читання також є важливим аспектом педагогічної діяльності. Вибір текстів, які відповідають інтересам учнів, дозволяє заохочувати їх до читання. Вчитель має підтримувати учнів у їхньому самостійному виборі книг та публікацій для читання у вільний час. Як зазначає Ольга Дерев'янка, соціальні мотиви, пов'язані з бажанням обговорювати прочитане з однолітками, можуть бути розвинені через групові завдання і дискусії, що ще більше сприяє популяризації читання серед молоді [6, с. 35].

Інноваційні підходи в освіті все більше набирають популярності, особливо у контексті навчання читання. Використання новітніх освітніх технологій відкриває нові горизонти для вчителів та учнів, дозволяючи забезпечити більш інтерактивний і ефективний процес навчання. Серед таких технологій слід виділити онлайн-платформи для читання, які пропонують доступ до широкого спектру текстів, а також інструментів для аналізу та обговорення прочитаного. Завдяки цим ресурсам учні можуть не лише читати твори, а й активно дискутувати про їх зміст, що розвиває критичне мислення.

Віртуальні бібліотеки також грають важливу роль у процесі навчання. Вони надають учням доступ до багатой літератури, включаючи рідкісні і

спеціалізовані видання, що можуть бути недоступні в звичайних бібліотеках. Завдяки цьому, учні мають можливість вивчати різні жанри, стилі та авторів, що стимулює їх цікавість до читання.

Адаптивні навчальні програми є ще одним інноваційним підходом в освітньому процесі. Ці програми автоматично підбирають тексти та завдання в залежності від рівня підготовки кожного учня. Це дозволяє створити персоналізоване середовище навчання, де кожен учень може рухатися в своєму темпі, отримуючи підтримку в тих темах, які потребують додаткової уваги [9, с. 139].

Приклади інноваційних методик включають метод проектного навчання, який заохочує учнів до виконання проектів, пов'язаних із читанням. Це можуть бути дослідницькі роботи, презентації або творчі завдання, які сприяють розвитку не лише читачських, а й аналітичних і творчих здібностей учнів. Проектне навчання забезпечує можливість застосування отриманих знань на практиці, що зміцнює зв'язок між теорією та практикою.

Фліп-клас — ще одна популярна методика, що змінює традиційний підхід до навчання. Вона полягає в тому, що учні самостійно вивчають новий матеріал вдома за допомогою відео-лекцій та інших ресурсів. На уроках більше уваги приділяється обговоренню матеріалу та практичному застосуванню отриманих знань. Такий формат навчання не лише підвищує зацікавленість учнів, а й сприяє глибшому розумінню тем.

Гейміфікація, або впровадження ігрових елементів у процес навчання, становить важливий аспект сучасного підходу до освіти. Гра може бути використана для стимулювання мотивації учнів. Наприклад, учні можуть за створення яскравих персонажів, виконання завдань і отримання балів або нагород працювати над читанням і аналізом текстів у веселій та заохочувальній атмосфері. Ігрові елементи, такі як вікторини, квести або рольові ігри, роблять навчальний процес більш динамічним і цікавішим.

Методичні засади формування навичок читання молодших школярів Нової української школи передбачають використання сучасних методів і технологій навчання, активну роль учителя у підтримці та мотивації учнів, реалізацію інноваційних підходів. Для досягнення високого рівня навичок читання важливо підходити до кожного учня індивідуально, створювати мотивуюче навчальне середовище та використовувати новітні освітні технології [17, с. 175].

Висновки до 1 розділу

У першому розділі розглядаються теоретичні основи формування навичок читання молодших школярів в умовах Нової української школи. Визначено термін «читацькі навички», проаналізовано вікові та індивідуально-психологічні особливості учнів, визначено вимоги до рівня навичок читання згідно з державними стандартами. Методичні принципи, представлені в розділі, окреслюють найважливіші напрямки та підходи до ефективного навчання читанню.

Навчання читацької грамотності потребує комплексного підходу, що враховує різні аспекти розвитку учня: когнітивний, емоційний, ціннісний та діяльнісний компоненти. Важливо поєднувати традиційні та інноваційні методи навчання, використовуючи інтерактивні технології, адаптовані до індивідуальних потреб учнів. Роль вчителя відіграє вирішальну роль у створенні мотивуючого середовища та підтримці учнів на всіх етапах навчання [22, с. 189].

Перспективи подальших досліджень у галузі виховання навичок читання полягають у поглибленому дослідженні ефективності різноманітних методів і технологій навчання, розробці нових інноваційних підходів та їх упровадженні в навчальний процес. Також важливо вивчати індивідуальні особливості учнів і розробляти адаптивні програми навчання, які максимально враховують потреби кожного окремого учня.

Комплексний підхід до формування навичок читання в учнів молодшого шкільного віку, що включає врахування вікових та індивідуально-психологічних особливостей, а також використання сучасних методик і технологій, є основою ефективного навчання та розвитку дітей. Подальші дослідження та впровадження новітніх освітніх практик сприятимуть вдосконаленню навичок читання учнів та сприятимуть успішному виконанню завдань Нової української школи [38, с. 134].

РОЗДІЛ 2. ДІАГНОСТИКА ТА ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ЧИТАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

2.1. Методи діагностики читацької компетентності учнів початкових класів Нової української школи

Діагностика читацької компетентності є важливою складовою освітнього процесу, оскільки вона дозволяє оцінити рівень розвитку навичок читання у учнів початкових класів. Правильна діагностика допомагає виявити індивідуальні потреби учнів, визначити їх сильні та слабкі сторони, а також забезпечити цілеспрямовану допомогу у розвитку читацьких навичок. Ефективна діагностика є ключем до персоналізації навчання, що особливо важливо в умовах нових освітніх стандартів [46, с. 120].

Розглянемо основні завдання та цілі діагностики читацької компетентності:

- **Визначення рівня читацької компетентності:** оцінювання вміння учнів читати та розуміти тексти різного рівня складності.
- **Оцінювання розвитку критичного мислення:** визначення вміння учнів аналізувати, інтерпретувати та робити висновки з прочитаного матеріалу.
- **Розпізнавання проблем і труднощів:** Розпізнавання труднощів з читанням, наприклад Б. неадекватна швидкість читання, проблеми з розумінням тексту або відсутність мотивації.
- **Контроль успішності:** оцінювання динаміки розвитку навичок читання протягом навчального року або семестру.

Метою діагностики є не тільки визначення поточного рівня навичок читання, а й розробка рекомендацій щодо подальшого розвитку учнів. Це також дозволяє вчителям пристосовувати навчальні програми та методи до індивідуальних потреб кожного учня [50, с. 84].

Роль діагностики у розвитку учнів початкових класів є надзвичайно важливою, оскільки вона дозволяє вчителям отримати чітке уявлення про навчальні потреби та можливості кожного учня. Однією з основних переваг діагностики є індивідуалізація навчання. Вона дає змогу створювати індивідуальні навчальні плани та стратегії, які враховують рівень розвитку навичок читання кожного учня. Це допомагає вчителю адаптувати навчальний процес до індивідуальних потреб дітей і, таким чином, підвищувати ефективність їх навчання.

Діагностика також відіграє важливу роль у мотивації учнів. Визначення сильних сторін і досягнень у читанні може значно підвищити їх мотивацію до навчання. Коли учні усвідомлюють свої успіхи, вони стають більш схильними до активної участі в заняттях та зацікавленими у подальшому розвитку своїх навичок.

Однією з ключових функцій діагностики є можливість коригування навчання. Ґрунтуючись на результатах діагностичних оцінок, вчителі можуть коригувати свої методи навчання. Це дозволяє запроваджувати додаткові вправи та ресурси для підтримки тих учнів, які мають проблеми з читанням або іншими навчальними навичками. Наприклад, якщо діагностика показує, що певна група учнів має труднощі із сприйняттям прочитаного, вчитель може впровадити спеціальні техніки для розвитку навичок читання, такі як робота в малих групах або використання інтерактивних матеріалів.

Також важливою є роль діагностики у залученні батьків до навчального процесу. Висвітлюючи діагностичні дані, батьки можуть бути поінформовані про успіхи та проблеми своїх дітей, що дозволяє їм краще підтримувати учнів вдома. Батьки, які знають про сильні та слабкі сторони навчання своїх дітей, можуть активно брати участь у процесі, що позитивно впливає на мотивацію та результати учнів [66, с. 89].

Серед доступних методів діагностики розвитку учнів початкових класів можна виділити кілька ключових. Перш за все, це формувальні та підсумкові оцінювання, які можуть включати в себе тестування, усні відповіді, а також

письмові завдання. Використання спостереження під час навчального процесу також є важливим інструментом діагностики: вчителі можуть оцінювати, як учні взаємодіють з текстами і які стратегії вони використовують для розуміння прочитаного.

Крім цього, існують діагностичні роботи, які можуть бути проведені на початку і в кінці навчального року, щоб оцінити прогрес учнів у читанні. Інтерактивні технології також можуть бути використані для діагностики; деякі онлайн-платформи пропонують можливості для самостійної оцінки учнів, що забезпечує зручність та цікавість у процесі навчання.

Класифікація методів діагностики навчання учнів початкових класів є важливим інструментом для оцінювання їхніх навчальних досягнень, зокрема у сфері читання. Один з найпоширеніших методів – це тестування, яке може охоплювати різні формати. Наприклад, у тестах з множинним вибором учням пропонуються кілька варіантів відповідей, з яких потрібно вибрати правильний. Це може бути корисним для оцінки знань за певною темою, але не завжди відображає глибину розуміння матеріалу. Відкрите питання вимагає від учнів написання детальної відповіді на основі прочитаного тексту, що дає змогу оцінити їх аналітичні здібності. Заповнення пропусків – ще один метод, де учні повинні доповнити пропущені слова у тексті, що допомагає перевірити їхню здатність до розуміння змісту. Секвенування вимагає від учнів розставити події чи частини тексту в правильному порядку, що сприяє розвитку навичок логічного мислення та структурованості [7, с. 134].

Проте, тестування має і свої недоліки. Наприклад, його обмеженість у контексті не завжди дозволяє оцінити глибину розуміння чи критичне мислення учня. Додатково, деякі учні можуть бути менш мотивовані до виконання тестових завдань через відчуття, що ці завдання не мають значущості для їхнього навчального процесу. Тому важливо доповнювати тестування іншими методами [13, с. 15].

Спостереження — це ще один ефективний метод діагностики, який дозволяє вчителям оцінювати процес навчання в реальному часі. Наприклад, спостереження за читанням вголос допомагає вчителю оцінити швидкість, точність та виразність читання учня. Взаємодія під час групових читань дозволяє спостерігати за участю учня у обговореннях, що може вказувати на рівень його залученості до заняття. Також важливим є аналіз невербальних сигналів, які демонструють увагу та зацікавленість учнів. Для ефективного фіксування результатів спостереження варто використовувати формалізовані таблиці або бланки, документувати конкретні приклади поведінки учнів та проводити спостереження регулярно, щоб забезпечити надійний моніторинг прогресу [25, с. 86].

Оцінка робочих зошитів є ще одним важливим методом, який допомагає визначити, наскільки учні точно відповідають на запитання або виконують завдання. При оцінці важливо зосередитися не тільки на точності відповідей, але й на структурі відповідей, аналізуючи, як учні організують свої думки, а також виявляти повторювані помилки, що можуть вказувати на проблеми в конкретних областях навчання. Для забезпечення коректності оцінки можна використовувати чіткі критерії оцінювання, пояснювати помилки учням та надавати рекомендації для поліпшення [39, с. 46].

Інтерв'ювання також ефективно доповнює діагностику. Інтерв'ю з учнями може включати відкриті питання, що стосуються їхніх уподобань у читанні, труднощів, які вони відчувають, і їхнього сприйняття навчального процесу. Питання, такі як "Які книги або жанри ти любиш читати?" або "Які труднощі ти відчуваєш, коли читаєш текст?", дозволяють учителю отримати вичерпну інформацію про читацькі навички учня. Інтерв'ю з батьками зосереджені на тому, як студент читає вдома, які труднощі виникають, і як батьки підтримують дитину. Наприклад, питання "Чи є у вас проблеми з підтримкою читацьких навичок вашої дитини?" допомагає вчителям зрозуміти зовнішні фактори, які можуть впливати на навчання [41, с. 36].

Таким чином, класифікація методів діагностики навчання учнів початкових класів охоплює різноманітні підходи, які дозволяють всебічно оцінити їхні навчальні досягнення. Використання комбінації тестування, спостереження, оцінки робочих зошитів та інтерв'ювання дозволяє одержати глибше розуміння індивідуальних потреб кожного учня, що веде до більш ефективного навчального процесу.

Методи діагностики читацької компетентності в Новій українській школі передбачають адаптацію різних видів оцінювання, що сприяє глибшому розумінню процесу читання та розвитку критичного мислення учнів.

Одним із підходів є адаптація тестування. Тут важливо, щоб тести не лише перевіряли знання учнів, а й оцінювали їхні аналітичні навички. Наприклад, тести можуть включати завдання з розуміння контексту тексту чи оцінки можливих наслідків подій, що розгортаються в ньому. Важливим є також використання формульованого оцінювання, яке дозволяє контролювати прогрес учнів протягом навчання [57, с. 34]. Як зазначив український педагог Олександр Груздь, формульоване оцінювання надає можливість учителям вчасно коригувати навчальний процес та адаптувати його під потреби учнів, що, в свою чергу, підвищує якість освіти.

Адаптація спостереження максимально використовує сучасні технології. Наприклад, цифрові інструменти можуть ефективно моніторити читання учнів, забезпечуючи зручність аналізу їхньої діяльності. Регулярні короткі спостереження допомагають отримати об'єктивні дані про прогрес учнів, що підкреслює думка психолога Володимира Левицького про важливість систематичного моніторингу навчального процесу для вчасного виявлення проблем.

При оцінці робочих зошитів варто впроваджувати чіткі рубрики оцінювання, що дозволяють описати рівень навичок читання, що забезпечить прозорість оцінювання. Оцінка не лише кінцевих результатів, а й процесу виконання завдання допомагає краще зрозуміти читацькі стратегії учнів [62,

с. 76]. Дмитро Дзюба, український методист, зауважує, що такий підхід сприяє усвідомленню учнями власних досягнень і труднощів під час навчання.

Інтерв'ювання учнів також може бути адаптоване, щоб визначити їхню самосвідомість у процесі читання. Важливо не тільки ставити запитання, а й дати можливість учням висловити свої міркування щодо власних труднощів. Використання цифрових платформ для збору даних є сучасним і ефективним методом [3, с. 178]. Оксана Сучкова, фахівець з інтеграції технологій в освіті, наголошує, що анкетування через онлайн-форми дозволяє залучити до обговорення не лише учнів, але й їхніх батьків.

Впровадження інноваційних методик, таких як інтерактивні технології, також набуває популярності. Використання електронних книг та платформ для читання з інтерактивними елементами допомагає підвищити залученість учнів. Ігрові елементи, такі як квести, є прекрасним способом мотивувати учнів до читання. Ярослав Підпалій, відомий український освітянський діяч, вважає, що інтерактивний підхід в навчанні дозволяє зробити навчальний процес більш цікавим і продуктивним.

Диференційоване навчання, яке передбачає розробку індивідуальних навчальних планів з урахуванням рівня грамотності та інтересів учнів, також має важливе значення. Використання програмного забезпечення адаптивного навчання може автоматично коригувати складність завдань, що відповідає потребам учнів. З якого боку, Марина Зиміна, дослідниця в галузі дидактики, вбачає в цьому необхідність створення індивідуальних шляхів навчання, що підвищує зацікавленість учнів у навчанні.

Проектна діяльність, зокрема організація читацьких проектів та групових обговорень текстів, дозволяє учням практично застосовувати свої навички читання. Критичне мислення і навички спілкування також розвиваються через такі формати [9, с. 34]. Як зазначає Іванна Литвин, педагог і автор методичних рекомендацій, спільні дискусії з однолітками з

приводу прочитаного значно підвищують рівень усвідомлення прочитаного тексту та активізують пізнавальну діяльність учнів.

Успішне застосування новітніх методів у викладанні читання вже демонструє позитивні результати в українських школах. Наприклад, у одному з навчальних закладів було впроваджено електронну платформу для читання, яка дозволила учням працювати з текстами різної складності, отримувати миттєвий зворотний зв'язок та брати участь у виконанні інтерактивних завдань. Це призвело до помітного покращення навичок читання та загальної мотивації учнів [10, с. 273]. Використання ігрових елементів, таких як запитання на розуміння тексту, сприяло зацікавленості учнів і покращило їхнє ставлення до читання. Ігри в навчальному процесі не тільки підвищують мотивацію, але й роблять навчання більш динамічним та захопливим.

Проектна діяльність також відіграє важливу роль у розвитку читацької компетентності. Коли учні беруть участь у створенні власних книжок або сценаріїв за мотивами літературних творів, вони можуть практично застосувати свої навички читання та виявити творчі здібності. Такі проекти не тільки покращують розуміння текстів, але й допомагають розвинути навички командної роботи.

При діагностиці читацької компетентності важливо визначити цілі оцінювання. Якщо основною метою є перевірка знань і вмінь учнів, тестування може стати доречним інструментом для швидкого оцінювання рівня засвоєння матеріалу. Однак, якщо акцент робиться на моніторингу прогресу, краще використовувати спостереження та аналіз робочих зошитів. Це дозволяє виявляти зміни та розвиток навичок у реальному часі, а також коригувати навчальний процес відповідно до виявлених потреб учнів.

Оцінка індивідуальних потреб учня є ще одним важливим аспектом. Якщо у дитини виникають труднощі з читанням, наприклад, проблеми з розумінням тексту, то має сенс проводити інтерв'ю для виявлення деталей цих труднощів та використовувати тести для оцінки конкретних навичок.

Водночас, мотивацію та інтерес учнів до читання можна оцінити за допомогою інтерактивних технологій та ігрових елементів, які стимулюють активність і залученість у навчальний процес [30, с. 27].

Аналіз умов освітнього середовища також варто враховувати при виборі методів. Наявність ресурсів, таких як цифрові платформи та інструменти, може суттєво вплинути на ефективність інтерактивних методів. У випадку обмежених ресурсів, традиційні методи навчання можуть виявитися більш практичними.

Важливою є також участь батьків у навчальному процесі. Спілкування з батьками і проведення опитувань дозволяють отримати додаткову інформацію про навички читання учнів вдома, що може допомогти в корекції навчального процесу [47, с. 172].

При використанні різних методів у комплексі є сенс поєднувати тестування та спостереження, щоб отримати всебічне уявлення про читацькі навички учнів. Аналіз робочих зошитів може бути доповнений інтерв'ю зі школярами, що допоможе глибше зрозуміти їхні труднощі та знайти шляхи їхнього подолання. Інтерактивні технології, зокрема електронні платформи та ігри, можуть бути використані паралельно з традиційними методами, такими як тестування, для створення більш мотиваційного та активного навчального середовища.

Поєднання формувального оцінювання, яке акцентує увагу на навчальному процесі, з підсумковим оцінюванням, що фокусується на кінцевих результатах, дозволяє комплексно підходити до діагностики навичок читання. Таке поєднання методів не лише підвищує ефективність навчання, але й забезпечує глибше розуміння становища учнів у навчальному процесі, що є необхідним для розробки індивідуальних стратегій навчання [53, с. 26].

Приклади практичних кейсів ілюструють різноманітні виклики, з якими можуть стикатися учні початкових класів у процесі розвитку читацької компетентності, а також методи їх подолання.

У першому випадку учень зіткнувся з проблемою розуміння тексту. Ситуація вимагала уваги, тому було вирішено спостерігати за учнем під час читання, перевірити його розуміння прочитаного та провести опитування, щоб з'ясувати, які саме аспекти викликають труднощі. В результаті виявилось, що у учня присутні проблеми зі словниковим запасом і розумінням контексту. Для покращення ситуації запровадили індивідуальні вправи для розвитку словникового запасу та читання з подальшим обговоренням прочитаного [68, с. 64].

У другому випадку звернули увагу на учня, який не виявляв інтересу до читання книг. З метою підвищення мотивації були використані інтерактивні платформи та ігрові завдання, а також спостереження за участю в групових читаннях та опитування батьків. Виявилось, що учень не мав позитивного досвіду читання вдома. В результаті навчання були впроваджені ігрові елементи та організовано гурткове читання, що суттєво підвищило інтерес учнів до читання.

Третій випадок стосувався учня, якому було важко писати власні тексти. Для аналізу ситуації проводився перегляд робочих зошитів, спостереження за процесом написання, а також співбесіди для отримання зворотного зв'язку. Виявилось, що основною проблемою учня була організація та планування тексту. У відповідь на це було запропоновано навчання написанню планів і структурованих текстів, а також проведення корекційних вправ [7, с. 134].

Таким чином, ці кейси демонструють ефективність різних методів діагностики читацької компетентності учнів початкових класів Нової української школи. Важливою є комплексність підходів, що дозволяє не лише виявити труднощі учнів, а й розробити індивідуальні стратегії для їх подолання. Використання спостереження, бесід, інтерактивних технологій та аналізу робочих зошитів допомагає виявити специфічні потреби учнів і адаптувати навчальний процес відповідно до їхніх інтересів і здібностей. В результаті, реалізація таких методів сприяє підвищенню читацької

компетентності, мотивації до читання та розвитку письменницьких навичок, формуючи усвідомленого та зацікавленого читача.

2.2 Оцінювання результатів сформованості рівня читацької компетентності учнів початкових класів Нової української школи

Оцінювання читацької компетентності учнів початкових класів має кілька ключових цілей і завдань, які сприяють розвитку навичок читання. По-перше, воно дозволяє визначити поточний рівень навичок учнів, включаючи їхню здатність розуміти, інтерпретувати та аналізувати тексти. Це також допомагає виявити індивідуальні потреби кожного учня, такі як розвиток словникового запасу, покращення розуміння прочитаного або формування навичок критичного мислення.

Крім того, оцінювання слугує для моніторингу прогресу учнів у читанні протягом навчального року чи семестру. Це є вкрай важливим, оскільки дозволяє адаптувати навчальні програми відповідно до потреб класу. На основі отриманих результатів вчителі можуть коригувати свої методи та ресурси, щоб забезпечити підтримку учнів, які мають труднощі, та заохочувати тих, хто досягає успіхів. Оцінювання також надає зворотний зв'язок учням і батькам, допомагаючи зрозуміти процес навчання та спільно працювати над покращенням читацьких навичок [15, с. 56].

Об'єктивність оцінювання є важливим аспектом, що впливає на справедливість і точність Представлення досягнень учнів. Використання об'єктивних критеріїв допомагає уникнути суб'єктивних упереджень, які можуть спотворювати результати. Об'єктивність забезпечує єдині стандарти оцінювання для всіх учнів, що робить оцінки порівнянними та зрозумілими.

Крім того, об'єктивне оцінювання дає чітке уявлення про те, які навички учні успішно розвивають, а які потребують додаткової уваги. Це дозволяє вчителям краще діагностувати проблеми та розробляти ефективні стратегії їх вирішення. Зрештою, об'єктивність оцінювання забезпечує

прозорість і справедливість, що може підвищити мотивацію учнів вдосконалювати свої навички, адже вони знають, що їхні успіхи оцінюються справедливо [38, с. 101].

Критерії оцінювання читацької компетентності учнів є важливим елементом навчального процесу, оскільки вони допомагають визначити рівень знань, навичок та здатностей учнів у сфері читання. Перш за все, оцінювання базується на знаннях, що охоплює розуміння тексту, словниковий запас і граматичні знання. Це означає, що вчителі мають оцінювати здатність учня сприймати основний зміст тексту, їхнє знання та розуміння слів, а також уміння правильно застосовувати граматичні структури.

Наступним критерієм є навички, які включають аналіз тексту, критичне мислення та розуміння контексту. Учні повинні демонструвати вміння розбивати текст на частини, виділяти головні думки, а також інтерпретувати текст, враховуючи культурні і соціальні обставини [40, с. 145]. Третім важливим аспектом є здатності, до яких належать прогнози та висновки, переказ прочитаного, а також інтерпретація та міркування. Ці критерії вимагають, щоб учень міг передбачати події в тексті, робити обґрунтовані висновки та чітко передавати прочитане [55, с. 39].

Для розробки критеріїв відповідно до вимог Нової української школи важливо орієнтуватися на компетентнісний підхід. Це означає, що критерії повинні зосереджуватися на розвитку навичок, таких як критичне мислення та аналітичні здібності, а також забезпечувати інтеграцію читання з іншими навчальними предметами та життєвими ситуаціями.

Чіткість і конкретність критеріїв також є ключовими аспектами. Важливо, щоб критерії були чітко визначені: наприклад, замість загального формулювання "добре розуміння тексту" варто використовувати конкретні вказівки, як-от "вміння відповідати на запитання про основну думку тексту та деталі". Розробка різних рівнів успішності – початкового, середнього та високого – дозволяє точно оцінити рівень компетентності учня.

Критерії повинні також враховувати індивідуальні особливості учнів. Це передбачає розуміння різних стилів навчання та потреб, щоб бути справедливими та доступними для всіх. Індивідуалізація критеріїв є необхідною, особливо для учнів з особливими освітніми потребами [64, с. 36].

Зворотний зв'язок є важливим елементом оцінювання. Критерії мають дозволяти учням отримувати конструктивний відгук, що допоможе їм зрозуміти свої сильні та слабкі сторони. Також важливо включити можливість відстежування прогресу учнів, щоб коригувати навчальні програми відповідно до їхнього розвитку.

Нарешті, критеріям слід відповідати освітнім стандартам. Вони повинні бути сумісні з вимогами освітніх стандартів і програм Нової української школи. Регулярний перегляд та оновлення критеріїв у відповідь на зміни в освітніх стандартах і методах навчання також є важливими для підтримки їхньої актуальності та ефективності [8, с. 33].

Оцінювання читацької компетентності учнів передбачає використання різноманітних інструментів, які допомагають забезпечити об'єктивність і точність у визначенні рівня знань та навичок. Серед основних інструментів виділяються оцінювальні шкали та рубрики.

Оцінювальні шкали надають можливість оцінити досягнення учнів за певними критеріями. Бінарна шкала є простим інструментом, що пропонує два варіанти відповідей, такі як "так/ні" або "правильно/неправильно", що зручно для базової перевірки знань. Лікертівська шкала більш універсальна і включає кілька рівнів оцінювання, наприклад, від 1 до 5, що дозволяє оцінити ступінь згоди або частоту виконання певних дій. Скалярні шкали визначають рівень досягнень за різними критеріями, такими як "низький", "середній" або "високий", і зазвичай використовуються для оцінки навичок із різними рівнями розвитку [14, с. 98].

Рубрики також є важливим інструментом оцінювання. Вони містять детальні описи різних рівнів ефективності для кожного критерію. Наприклад,

рубрика оцінювання може містити описи якості розуміння тексту на різних рівнях – початковому, середньому та просунутому. Існують також рубрики, що акцентують увагу на якості аналізу тексту, оцінюючи здатність виділяти основні ідеї, помічати деталі та застосовувати критичне мислення. Рубрики для переказу тексту оцінюють точність передачі змісту, структуру переказу та використання власних слів. Ще одним корисним інструментом є рубрика самооцінки, яка дозволяє учням оцінювати власну роботу відповідно до визначених критеріїв, розвиваючи при цьому навички саморегуляції та самоаналізу [23, с. 73].

Приклади оцінювальних інструментів допомагають ілюструвати їх застосування. Наприклад, тест на розуміння прочитаного може включати питання з декількома варіантами відповідей, такі як "Яка основна ідея цього тексту?", а також завдання на заповнення пропусків у тексті, що перевіряє розуміння учня.

Окрім цього, рубрики оцінювання критичного мислення можуть містити кілька критеріїв. Наприклад, для визначення головної ідеї учні можуть отримати високі оцінки за точне і повне визначення основної думки тексту, тоді як низький рівень оцінюється як неправильне або неповне визначення. Інший критерій, що стосується аргументів та обґрунтування, може включати чітке, логічне міркування, або, навпаки, недостатнє обґрунтування власної точки зору.

Також важливою є рубрика для оцінювання перекладу тексту. Ця рубрика може містити критерії, які оцінюють точність інформації та структуру трансферу. Високий рівень оцінюється за точне відображення всієї інформації, тоді як низький рівень свідчить про значні помилки в поданні даних [36, с. 186]. Структура трансферу також важлива: логічна та послідовна структура є показником високої якості, тоді як хаотична наративна структура оцінюється значно нижче. Усі ці інструменти та приклади свідчать про те, що оцінювання читацької компетентності може

бути проведено ефективно та результативно, якщо використовувати різноманітні і добре продумані методи.

Методики самостійного оцінювання учнями є важливим аспектом навчального процесу, що сприяє розвитку їхньої незалежності та саморегуляції. Одним із ключових інструментів є використання рубрики самооцінки. Учні можуть бути залучені до створення власних рубрик для оцінювання своєї роботи, що допомагає їм краще розуміти критерії оцінювання. Регулярне самооцінювання за поданими рубриками дозволяє учням порівнювати свої оцінки з оцінками вчителя, що підвищує їхню усвідомленість у процесі навчання.

Ще одним корисним методом є ведення рефлексивних журналів. Учні записують свої успіхи, труднощі та плани подальшого розвитку, що сприяє формуванню навичок самоаналізу та саморегуляції [41, с. 98]. Інтерв'ю та обговорення між учнями також можуть бути ефективними. В ході таких інтерв'ю учні самостійно обговорюють свої досягнення та проблеми, що дозволяє їм оцінити свою ефективність і визначити стратегії для покращення.

Використання онлайн-платформ для самооцінки є ще однією перспективною методикою. Інтерактивні інструменти дають можливість учням виконувати завдання та отримувати автоматичний зворотний зв'язок. Це може включати інтерактивні тести та вправи, які дають змогу учням самостійно перевірити свої навички. Ці інструменти забезпечують комплексний підхід до оцінювання читацької компетентності і допомагають учням розвивати навички самостійної роботи [56, с. 253].

Для аналізу результатів оцінювання важливо правильно інтерпретувати отримані дані. Контекстуалізація результатів передбачає порівняння оцінок учнів з установленими критеріями та рубриками, щоб з'ясувати, наскільки їхні навички відповідають очікуванням. Також слід розглянути зовнішні фактори, що можуть вплинути на результати, такі як умови тестування, мотивація учнів або специфічні труднощі [60, с. 74].

Аналіз тенденцій результатів є важливим етапом. Порівняння з попередніми оцінками дозволяє виявити прогрес або відставання учня. Оцінка середніх результатів класу може дати загальну картину проблем, що стосуються всього класу. Зворотний зв'язок також має велике значення, адже аналіз коментарів учнів може надати додаткову інформацію про їхнє сприйняття власних досягнень і труднощів. Спілкування з батьками допоможе зрозуміти контекст, у якому навчається учень, і дізнатися про додаткові фактори, що впливають на навчання [4, с. 84].

Визначення рівня читацької компетентності відбувається на основі результатів оцінювання, з використанням оцінювальних шкал і рубрик. Класифікація за рівнями – це спосіб визначення навичок читання учня, наприклад, за критеріями "початковий", "середній" і "просунутий". Комбіноване оцінювання, що охоплює кілька аспектів (знання, вміння, навички), дозволяє створити комплексну картину рівня компетентності.

Важливо виявити як індивідуальні, так і загальні тенденції. Оцінювання розвитку навичок окремого учня через порівняння його результатів із попередніми оцінками дає можливість виявити прогрес. Аналіз загальних результатів класу допоможе зрозуміти загальну майстерність читання та виявити сфери, що потребують уваги. Відповідність результатів освітнім стандартам також є критично важливим аспектом, що перевіряє, чи учні досягають необхідного рівня навичок читання [11, с. 83].

Виявлення сильних і слабких сторін учнів забезпечується аналітичною роботою з результатами за критеріями. Це дозволяє визначити сфери, в яких учень досягає успіху, а також проблемні аспекти, що потребують покращення. На основі цього формуються рекомендації для індивідуального навчання, зокрема розробка планів і вправ для покращення навичок. Для класу можна також розробити загальні стратегії вдосконалення навичок читання [20, с. 62].

Розробка індивідуальних планів розвитку на основі виявлених недоліків включає в себе планування втручання та моніторинг прогресу.

Регулярна перевірка прогресу учня стосовно запланованих втручань і коригувань є важливою для забезпечення вдосконалення їхніх навичок. Таким чином, комплексний підхід до оцінювання читацької компетентності є ключем до успішного навчання учнів [32, с. 38].

Висновки до II розділу

Оцінка ефективності діагностично-оцінювальних методів показала, що використання таких методів, як тестування, спостереження, оцінювання робочого зошита та співбесіди, є ефективним для різних аспектів перевірки читацької компетентності. Тести дозволяють стандартизоване оцінювання знань, спостереження дають глибше розуміння процесів навчання, оцінювання робочого зошита показує успішність учнів на практичному рівні, а співбесіди надають контекстні дані. Адаптація традиційних методів до вимог Національної академії наук зберегла їх актуальність і відповідність сучасним стандартам [38, с. 75].

Проте виявлені такі проблеми, як недостатня точність деяких методів і обмеження в адаптації до індивідуальних потреб учнів, їх ефективність. Рекомендується розширити формат тесту, включивши різні типи завдань і розробити індивідуальні плани оцінювання, адаптовані до конкретних потреб учнів. Інтеграція різних методів діагностики та оцінки забезпечить комплексний підхід, дозволяючи отримати більш повну картину.

Для подальшого розвитку діагностики та оцінювання рекомендується впроваджувати нові технології, такі як цифрові платформи для тестування та самооцінювання, які підвищують точність та доступність оцінювання. Розробка нових рубрик для оцінювання різних аспектів навичок читання допоможе точніше визначити рівень навчальних досягнень учнів. Важливим аспектом є також підвищення кваліфікації вчителів у роботі з новими методиками та технологіями [49, с. 56].

Перспективи подальших досліджень можуть включати вивчення впливу нових технологій на оцінювання, аналіз довгострокових результатів впровадження різних методів і вивчення індивідуальних підходів до навчання.

Загальна важливість результатів діагностики та оцінювання у розвитку навичок читання учнів полягає в їхній ролі у визначенні потреб та адаптації навчальних програм, що сприяє розвитку навичок учнів. Запровадження нових підходів у навчальний процес дозволяє значно підвищити його ефективність відповідно до потреб учнів та позитивно вплинути на розвиток у них навичок читання [53, с. 268].

РОЗДІЛ 3. МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ЧИТАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

3.1. Комплекс вправ для формування читацької компетентності учнів початкових класів Нової української школи

Розвиток навичок читання в учнів початкових класів є найважливішим етапом їхнього освітнього розвитку. Для ефективного досягнення поставленої мети необхідний комплексний підхід, який включає різноманітні вправи та методи, які сприяють розвитку навичок читання, розуміння тексту та критичного мислення. Особливу роль у цьому контексті відіграє використання інтерактивних та мотивуючих вправ, які відповідають вимогам Нової української школи (НУШ).

Одним із основних напрямків у формуванні навичок читання є інтерактивні вправи, які сприяють розвитку розуміння прочитаного. Глибшому розумінню змісту сприяють, наприклад, вправи, в яких учні заповнюють пропуски в тексті, відповідають на запитання щодо прочитаного матеріалу або обговорюють його в групі. Такі завдання дозволяють учням не тільки перевірити свої знання, а й удосконалити навички аналізу та розуміння тексту [66, с. 75].

Важливим аспектом є розвиток словникового запасу учнів. Можна використовувати картки зі словами та їх визначеннями, завдання на складання речень із новими словами або ігри на асоціації. Включення нових слів у контекст тексту допомагає учням краще запам'ятовувати їх і використовувати у власних висловлюваннях, що, у свою чергу, покращує їхні навички читання та розуміння [8, с. 64].

Важливе значення для формування навичок читання мають також вправи на переказування текстів. Учні можуть переказувати прочитаний текст своїми словами, що допомагає їм краще засвоїти матеріал,

упорядкувати свої думки, зберегти структуру інформації. Це завдання можна виконувати індивідуально або в групі, додаючи елемент співпраці та взаємодії.

Активні ігри, засновані на читанні, допомагають учням краще засвоювати матеріал і розвивати творчі здібності. Наприклад, рольові ігри, коли учні виконують роль персонажів книги та розігрують сценки, або творчі завдання, як-от написання продовження оповідання чи створення ілюстрацій до тексту. Такі вправи спонукають учнів до активної участі в навчальному процесі, сприяють розвитку їхньої уяви та творчих здібностей [16, с. 61].

Регулярне читання для задоволення є ще одним важливим аспектом розвитку навичок читання. Учні повинні мати можливість вибирати книги та тексти, які їм цікаві, і таким чином розвивати любов до читання. Організація бібліотечних годин або літературних клубів, де учні можуть обговорити улюблені книги, поділитися враженнями, сприяє розвитку мотивації до читання.

Важливими також є вправи на порівняння та аналіз текстів. Учні можуть порівнювати різні версії однієї історії або аналізувати відмінності між реальними та вигаданими історіями. Це допомагає розвивати критичне мислення та навички порівняння інформації, які важливі для глибшого розуміння тексту.

Також можуть бути корисні індивідуальні завдання, наприклад, ведення читацького щоденника. У цьому щоденнику учні можуть записати свої враження від прочитаних книг, виділити важливі моменти та власні думки. Це сприяє глибшому розумінню прочитаного матеріалу та розвитку навичок письмового вираження думок.

Для ефективного впровадження цих вправ у навчальний процес важливо забезпечити їх інтеграцію в інші види навчальної діяльності. Це означає, що вправи мають бути частиною регулярних уроків і заходів, а не виконуватись як окремі завдання. Це допомагає забезпечити систематичний

підхід до навчання грамотності та гарантує, що учні отримають постійний зворотній зв'язок і підтримку в процесі навчання [23, с. 134].

Комплекс вправ для формування навичок читання має бути збалансованим і різноманітним, щоб відповідати індивідуальним потребам учнів і підтримувати їх розвиток. Інтерактивні ігри, завдання на переказ, словникові вправи та порівняння текстів необхідно організувати таким чином, щоб забезпечити всебічний розвиток навичок читання. Це не тільки допоможе учням досягти високого рівня навичок читання, але й розвине любов до читання, що є важливим аспектом їхнього академічного та особистого розвитку.

Для досягнення ефективних результатів у навчанні навичкам читання важливо також враховувати індивідуальні особливості кожного учня. Діти з різним рівнем освіти та різними інтересами можуть по-різному сприймати та обробляти інформацію, тому методи та вправи слід адаптувати до їхніх потреб. Важливо забезпечити різноманітність завдань, щоб кожен учень міг знайти для себе щось цікаве та зрозуміле та отримати підтримку на кожному етапі навчання [38, с. 150].

Важливим аспектом є інтеграція сучасних технологій у процес формування навичок читання. Використання цифрових інструментів, таких як електронні книги, інтерактивні читацькі платформи та спеціалізовані програми для розвитку навичок читання, може значно розширити можливості навчання. Інтерактивні вправи на платформах для читання можуть включати, наприклад, завдання на розпізнавання слів, структуру речень і розуміння прочитаного. Ці інструменти можна інтегрувати в уроки та дозволити учням працювати з матеріалом у зручному та сучасному форматі.

Ще одна важлива складова – співпраця з батьками. Залучити батьків до процесу формування навичок читання можна шляхом організації годин спільного читання, під час яких батьки читають та обговорюють книги з дітьми. Батьки також можуть бути залучені до моніторингу успіхів своїх

дітей у читанні та надання підтримки вдома, що допомагає створити середовище, сприятливе для розвитку навичок читання [42, с. 85].

Велику роль відіграють і різні форми зворотного зв'язку. Регулярно аналізуючи успішність учнів, вчителі можуть коригувати методи навчання та підбирати найбільш ефективні вправи для кожного учня. Викладачі можуть використовувати результати оцінювання для надання індивідуальних рекомендацій і створення планів підтримки для учнів, які потребують додаткової допомоги.

Запропоновані вправи також можна розширити та адаптувати залежно від предмета та вікової групи учнів. Наприклад, для молодших школярів вправи можуть включати більше ігор і візуальних елементів, тоді як старші учні можуть виконувати більш складні завдання, такі як аналіз літературних стилів і тем. Таке коригування може гарантувати, що кожен учень отримує завдання, які відповідають його рівню розвитку та сприяють подальшому прогресу [21, с. 34].

Також важливо переконатися, що всі вправи інтегровані в контекст навчальної програми та відповідають цілям навчання. Це не тільки дає змогу досягти високих результатів у формуванні навичок читання, а й забезпечує можливість застосування учнями набутих навичок у різноманітних навчальних ситуаціях.

Підсумовуючи, розглядаючи комплексні вправи для формування навичок читання, можна відзначити, що для успішного виконання цих вправ необхідний комплексний підхід, який включає інтерактивні методи, сучасні технології, співпрацю з батьками та регулярний зворотний зв'язок. Тільки так можна забезпечити всебічний розвиток навичок читання учнів і підготувати їх до подальшого навчання та успішного використання навичок читання в різних сферах життя [67, с. 89].

3.2. Роль вчителя у формуванні читацької компетентності учнів початкових класів Нової української школи

Формування читацької компетентності учнів початкових класів є однією з ключових задач вчителя в умовах Нової української школи (НУШ). Роль вчителя в цьому процесі є багатогранною і включає як педагогічні, так і психологічні аспекти. Для успішного розвитку читацької компетентності важливо не тільки забезпечити учнів знаннями і навичками, але й сформувати позитивне ставлення до читання та створити сприятливе середовище для навчання [1, с. 45].

Розглянемо детальніше педагогічне планування та організація навчального процесу. Основну роль у плануванні та організації навчального процесу з формування навичок читання відіграє вчитель. Це й створення навчальних планів і програм, які враховують індивідуальні потреби учнів та нові вимоги НУШ. Важливо, щоб програми включали різноманітні заходи, які сприяють розвитку навичок читання, наприклад: В. Розуміння прочитаного, аналіз тексту, словникові вправи та творча діяльність.

Учитель також відповідає за розробку інтегрованих уроків, які поєднують навички читання з іншими предметами, щоб учні могли застосовувати свої знання в різних контекстах. Наприклад, ви можете використовувати літературні тексти для вивчення історії чи науки, що сприяє розвитку критичного мислення та глибшого розуміння матеріалу [18, с. 98].

Розглянемо створення мотиваційного середовища. Одним із найважливіших завдань учителя є створення мотиваційного середовища, що спонукає учнів до читання. Це може включати організацію книжкових ярмарків, літературних клубів, книжкових ігор та інших заходів, які заохочують любов до читання. Учитель повинен виявляти ентузіазм і інтерес до книг, що допомагає виробити подібне ставлення в учнів.

Мотиваційні стратегії також можуть передбачати індивідуальні підходи до кожного учня для визначення його інтересів і потреб. Наприклад,

якщо учень має особливий інтерес до певного жанру чи автора, учитель може використовувати ці інтереси для розробки персоналізованих завдань і проектів, які допоможуть підтримувати інтерес до читання [24, с. 93].

Для формування в учнів навичок читання вчитель має використовувати різноманітні методи та технології. Це може включати як традиційні методи, такі як аналіз і переказ тексту, так і сучасні технології, такі як електронні книги та інтерактивні платформи. Використовуючи різні методи, ви можете задовольнити різні потреби учнів і підтримувати їхній інтерес до читання.

Важливо, щоб методи навчання були адаптовані до вікових особливостей учнів, відповідали рівню їх розвитку. Наприклад, молодші учні можуть використовувати більше ігор і візуальних елементів, тоді як старші учні можуть виконувати більш складні завдання, такі як літературний аналіз і написання власних текстів.

Розглянемо формування критичного мислення і аналітичних навичок.

Учитель має заохочувати розвиток критичного мислення та аналітичних навичок учнів. Це включає в себе навички аналізу, порівняння та критичної оцінки текстів. На основі прочитаних текстів учитель може організувати дискусії, в яких учні обговорюють різні точки зору та намагаються знайти аргументи для своїх думок.

Важливим аспектом є навчання учнів визначати та аналізувати різні літературні стилі та техніки. Це допомагає їм краще зрозуміти структуру тексту та оцінити його зміст. Наприклад, можна організувати вправи на порівняння різних версій одного сюжету або аналіз використання метафор і символів у літературних творах [39, с. 253].

Психологічна підтримка є важливою частиною роботи вчителя і допомагає створити сприятливе середовище для навчання. Учитель має бути готовим підтримати учнів із труднощами читання та запропонувати індивідуальну допомогу, коли це необхідно.

Індивідуальний підхід до учнів передбачає виявлення їхніх сильних і слабких сторін та адаптацію методів навчання до цих потреб. Це може

включати розробку індивідуальних планів підтримки, організацію додаткових курсів або спеціальних завдань для учнів, які потребують додаткової допомоги [42, с. 90].

Оцінювання є важливою частиною навчального процесу, що дозволяє вчителю контролювати прогрес учня та коригувати методи навчання. Учитель повинен використовувати різні форми оцінювання, такі як: Б. Тести, спостереження та аналіз роботи для отримання повного уявлення про навички читання учнів.

Зворотний зв'язок важливий для підтримки та мотивації учнів. Учитель повинен надати конструктивний зворотній зв'язок, який допоможе учням зрозуміти свою успішність і визначити можливості для вдосконалення. Важливо, щоб зворотній зв'язок був конкретним і підтримувальним, що сприяє позитивному ставленню до процесу навчання [50, с. 92].

Для ефективного розвитку навичок читання важливо, щоб учитель постійно вдосконалював свої навички та знання. Це й участь у спеціалізованих навчаннях, підвищення кваліфікації та обмін досвідом з колегами. Постійний професійний розвиток допомагає вчителю ознайомитися з новими методиками та технологіями навчання, що сприяє підвищенню якості навчального процесу.

Підсумовуючи, можна сказати, що роль учителя у формуванні навичок читання молодших школярів Нової української школи різноманітна і включає організацію навчально-виховного процесу, створення мотиваційного середовища, використання різноманітних методик, підтримку учнів та оцінювання їх досягнень. Учитель повинен бути готовий постійно вдосконалювати свої вміння та знання, щоб забезпечити ефективний розвиток навичок читання учнів [63, с. 39].

3.3. Організація читацької діяльності учнів початкових класів Нової української школи

Організація читацької діяльності учнів початкових класів є ключовим аспектом у формуванні читацької компетентності відповідно до концепції Нової української школи (НУШ). Цей процес включає створення навчального середовища, що заохочує до читання, інтеграцію читацьких завдань у різні аспекти навчання, і забезпечення активної участі учнів у читацькому процесі. Важливо, щоб організація читацької діяльності була комплексною, інтегрованою та відповідала потребам і інтересам учнів [2, с. 64].

Одним із головних завдань учителя є створення сприятливого читацького середовища на уроці. Цього можна досягти за допомогою дизайну класної кімнати, який включає книжкові куточки, де учні можуть знайти різноманітні книги для різного віку та інтересів. Наприклад, ви можете організувати спеціальні полиці для книг за жанром, тематикою або автором. Важливо, щоб класна бібліотека регулярно поповнювалася новими книгами та матеріалами.

Доцільно також проводити регулярні книжкові виставки та презентації, де учні зможуть ознайомитися з новинками, обговорити їх з однокласниками та обмінятися враженнями. Це може включати організацію тематичних тижнів, присвячених різним жанрам або авторам, тим самим стимулюючи інтерес учнів до читання [12, с. 34].

Інтеграція читання в різні аспекти навчального процесу є важливою для розвитку навичок читання. Це може включати використання літературних текстів для вивчення інших предметів, таких як історія, природничі науки чи математика. Наприклад, учні можуть читати тексти, в яких описуються історичні події чи природні явища, а потім обговорювати їх у контексті уроків з інших предметів.

Крім того, читання можна використовувати як засіб розвитку мовних навичок, таких як письмо та усне мовлення. Наприклад, учні можуть

написати доповіді, реферати чи творчі роботи за прочитаними книгами або усно обговорити прочитане [20, с. 89].

Однією з основних цілей організації читацької діяльності є розвиток навичок самостійного читання. Ідея полягає в тому, щоб заохотити учнів обирати книги, які відповідають їхнім інтересам та рівню підготовки. Учитель може допомогти учням підібрати книги, які відповідають їхнім інтересам, і підтримати їх у процесі самостійного читання, надавши рекомендації та допомогу у виборі матеріалів.

Для розвитку навичок самостійного читання важливо давати учням час для читання в класі. Це можна організувати за допомогою регулярних сесій читання, де учні можуть читати книги самостійно або виконувати завдання на основі прочитаного.

Сучасні технології дозволяють значно розширити можливості читацької діяльності. Використання електронних книг, інтерактивних платформ і програм може бути корисним для заохочення учнів до читання та розвитку їхніх навичок. Наприклад, можна використовувати програми для читання, які містять інтерактивні завдання та ігри на основі текстів, які допомагають учням краще засвоїти матеріал.

Також важливо мати доступ до онлайн-ресурсів, таких як електронні бібліотеки та літературні портали, де учні можуть знайти різноманітні книги та матеріали для читання. Це дозволяє учням самостійно обирати книги та матеріали, які відповідають їхнім інтересам та рівню підготовки [33, с. 39].

Організація читацької діяльності має передбачати також розвиток критичного мислення та аналітичних умінь учнів. Досягти цього можна шляхом використання завдань, які сприяють аналізу й оцінюванню прочитаних текстів. Учитель може організовувати огляди книжок, у яких учні можуть висловлювати та обґрунтовувати свої думки та порівнювати різні тексти.

Завдання, які аналізують літературні стилі, структуру тексту та символи, також можуть допомогти розвинути аналітичні навички. Це дає

змогу учням глибше засвоїти літературні твори, краще зрозуміти їх зміст [44, с. 90].

Важливою частиною навчання грамоти є позакласна діяльність. Організація літературних гуртків, читацьких конкурсів і творчих проєктів може бути ефективним способом захопити учнів читанням і розвинути їхні навички. Наприклад, можна організовувати клуби, де учні можуть обговорювати свої улюблені книги, брати участь у літературних вікторинах або розробляти власні літературні проєкти.

Важливо, щоб позакласна робота була різноманітною та заохочувала творчість учнів. Це може бути організація виставок дитячих малюнків для читання книжок, постановка театралізованих вистав за мотивами літературних творів або створення літературних журналів [52, с. 134].

Важливою частиною організації читацької діяльності є співпраця з батьками та громадськістю. Учитель може залучати батьків до процесу розвитку навичок читання, організовуючи спільні уроки читання, обговорення книг чи літературні заходи. Це допомагає створити послідовний підхід до розвитку навичок читання та забезпечує підтримку для учнів вдома.

Бібліотеки є важливим ресурсом для організації читання. Шкільна бібліотека має бути не лише місцем для зберігання книг, а й активним центром, який пропонує учням різноманітні можливості для читання та дослідження. Це може включати організацію тематичних виставок, проведення літературних ігор та конкурсів, інтерактивних занять, під час яких учні можуть брати участь у дискусіях та практичних завданнях на основі прочитаного матеріалу [66, с. 142].

Важливо розробити індивідуальні плани читання для учнів, враховуючи їхні інтереси, рівень підготовки, потреби. Індивідуальний підхід до вибору книг сприяє підтримці інтересу учнів до читання та сприяє розвитку їх умінь. Вчителі можуть створювати спеціальні програми або списки рекомендованих книг для кожного учня, включно з художньою та науковою літературою.

Важливою частиною організації читацької діяльності є позакласна робота. Літературні клуби, конкурси читачів, театральні вистави за літературними творами, творчі проекти сприяють захопленню учнів читанням, розвитку їх творчих здібностей. Такі заходи сприяють не лише розвитку навичок читання, а й формуванню позитивного ставлення до книги та літератури [7, с. 243].

Сучасні технології, такі як електронні книги, інтерактивні додатки та онлайн-ресурси, можуть значно розширити можливості для організації читацької діяльності. Інтерактивні платформи дозволяють створювати завдання та ігри на основі прочитаного, що робить читання більш захоплюючим і доступним для учнів. Важливо забезпечити доступ до різноманітних цифрових ресурсів і навчити учнів ефективно ними користуватися.

Розробка і впровадження методики роботи з художнім текстом є важливою частиною організації читацької діяльності. Це може включати аналіз текстів та обговорення літературних стилів, структур і тем. Для розвитку критичного мислення та поглиблення розуміння прочитаного матеріалу вчителі можуть використовувати різні методи, такі як дебати, творчі завдання та проекти [19, с. 53].

Співпраця з батьками є важливою для підтримки читання. Вчителі можуть призначати зустрічі з батьками, щоб обговорити плани читання, рекомендації та стратегії підтримки читання вдома. Залучення батьків до процесу навчання грамоти сприяє створенню єдиного освітнього середовища, що сприяє розвитку інтересу учнів до читання.

Оцінювання ефективності організації читацької діяльності є важливою частиною процесу. Учителі повинні регулярно аналізувати результати читацької діяльності учнів, враховуючи їхні досягнення та труднощі. Це допомагає адаптувати стратегії та методи роботи, забезпечуючи максимальну ефективність розвитку навичок читання. Оцінювання може включати аналіз

успішності учнів, залучення до читання та участь у позакласних заходах [21, с. 64].

Останнім, але не менш важливим аспектом є розвиток культури читання на уроках і в школі. Важливо створити атмосферу, в якій читання сприймається як захоплююче і важливе заняття. Це може включати проведення читацьких заходів, участь у літературних фестивалях та популяризацію читання через різні засоби масової інформації.

Тому організація читацької діяльності в початкових класах НУШ має бути комплексною та різноманітною, що включає створення сприятливого середовища, інтеграцію читання в навчальний процес, використання сучасних технологій та підтримку самостійного читання. Подальший розвиток у цій сфері може допомогти забезпечити комплексний підхід до розвитку грамотності учнів та сприяти їх успішному навчанню та розвитку [34, с. 122].

Висновки до III розділу

У цьому розділі розглянуто важливість комплексного підходу до формування читацької компетентності учнів початкових класів Нової української школи (НУШ). Основні висновки підсумовують ключові аспекти організації читацької діяльності та роль вчителя в цьому процесі.

- Сприятливе середовище для читання. Створення мотиваційного та функціонального середовища для читання є критично важливим для заохочення учнів до читання. Оформлення класу, книжкові куточки, і регулярні книжкові виставки сприяють формуванню позитивного ставлення до читання. Важливо, щоб бібліотека класу містила різноманітні книги, відповідні віковим і індивідуальним потребам учнів [40, с. 90].

- Інтеграція читання в навчальний процес. Інтеграція читання в інші предмети дозволяє учням застосовувати читальні навички в різних

контекстах. Це сприяє глибшому розумінню матеріалу та розвитку критичного мислення. Використання літературних текстів для вивчення історії, природознавства та інших предметів допомагає зберегти інтерес до читання і забезпечити зв'язок між теорією і практикою.

- **Розвиток самостійного читання.** Заохочення учнів до самостійного вибору книг і забезпечення часу для читання в класі допомагає розвивати їхні навички самостійного читання. Підтримка вчителя у виборі книг і надання рекомендацій сприяє формуванню незалежних читачів, що важливо для їхнього подальшого навчання та розвитку [51, с. 67].

- **Використання сучасних технологій.** Інтеграція сучасних технологій, таких як електронні книги, інтерактивні платформи та додатки, розширює можливості читацької діяльності. Це допомагає зробити читання більш доступним і привабливим для учнів, а також підтримує їхню зацікавленість у процесі навчання.

- **Розвиток критичного мислення і аналітичних навичок.** Завдання на аналіз і критичну оцінку текстів допомагають розвивати критичне мислення і аналітичні навички учнів. Обговорення книг і порівняння різних текстів сприяє глибшому розумінню прочитаного і допомагає учням формувати власну точку зору [65, с. 109].

- **Позакласна діяльність.** Позакласні заходи, такі як літературні клуби, конкурси і творчі проекти, сприяють активному залученню учнів до читання і розвитку їхніх навичок. Різноманітні форми позакласної діяльності підтримують інтерес до книг і сприяють розвитку творчих здібностей.

- **Співпраця з батьками і громадськістю.** Активна співпраця з батьками і громадськістю є важливою для підтримки читацької діяльності. Залучення батьків до читальних заходів і співпраця з місцевими бібліотеками і культурними установами допомагають створити єдине читацьке середовище, яке підтримує розвиток читацької компетентності учнів [1, с. 100]

На основі висновків, можна відзначити, що ефективна організація читацької діяльності вимагає комплексного підходу, включаючи створення сприятливого середовища, інтеграцію читання в навчальний процес, використання сучасних технологій і підтримку самостійного читання. Подальші дослідження і впровадження нових методів і стратегій можуть допомогти в удосконаленні підходів до формування читацької компетентності і забезпечити ще кращі результати в навчальному процесі [15, с. 96].

РОЗДІЛ 4. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ЕФЕКТИВНОСТІ ФОРМУВАННЯ ЧИТАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

4.1. Розробка інноваційних уроків формування читацької компетентності учнів початкових класів Нової української школи

Актуальність формування навичок читання в учнів початкової школи в умовах Нової української школи (НУШ) є надзвичайно важливою через її вплив на загальноосвітній розвиток учнів. У сучасних умовах інформаційного суспільства вміння читати та розуміти тексти стає одним із основних життєвих навичок, необхідних для успішного навчання та подальшої професійної діяльності. Навички читання включають не лише технічні навички читання, але й здатність інтерпретувати, аналізувати та критично оцінювати інформацію. Тому завданням педагогів є розробка інноваційних уроків, які сприятимуть всебічному розвитку цієї компетентності в учнів початкової школи [24, с. 187].

Тренування навичок читання в рамках НУШ передбачає активне використання нових педагогічних підходів і методів, спрямованих на розвиток у дітей самостійності, критичного мислення та вміння активно працювати з навчальним матеріалом. Інноваційне навчання має дотримуватись принципів дитиноцентризму, за якого учень є активним учасником освітнього процесу, а не пасивним одержувачем знань [39, с. 134].

Розглянемо теоретичні основи формування читацької компетентності.

Читацька компетентність — це інтегрована особистісна характеристика, що визначає здатність учня не тільки швидко і правильно читати, а й глибоко розуміти, інтерпретувати та критично оцінювати прочитане. Це основа для подальшого навчання, оскільки вміння розуміти

текст відкриває доступ до знань з усіх предметів шкільної програми. У структурі навички читання можна виділити кілька компонентів:

1. Технічна складова: включає в себе вміння правильно і швидко читати, розуміти значення слів і фраз, визначати основну думку тексту

2. Семантичний компонент: вимагає вміння аналізувати зміст тексту, розпізнавати логічні зв'язки, розуміти підтекст, інтерпретувати та оцінювати інформацію.

3. Комунікативний компонент: включає в себе вміння обговорювати прочитане, формулювати власні думки, аргументувати їх, брати участь в дискусії та працювати разом з іншими учнями під час роботи над текстом.

4. Критичний компонент: вимагає здатності критично оцінювати зміст прочитаного, порівнювати різні джерела інформації та розпізнавати маніпуляції та дезінформацію [42, с. 91].

У контексті Нової української школи навчання грамоти розглядається як процес, що включає всі ці компоненти. Це означає, що навчальний процес має бути спрямований не лише на розвиток навичок технічного читання, а й на формування вміння аналізувати та критично оцінювати інформацію.

Одним із головних принципів НУШ є особистісно орієнтована освіта, яка враховує індивідуальні потреби та здібності кожного учня. Це особливо важливо в процесі розвитку навичок читання, оскільки діти початкової школи відрізняються за рівнем мовного розвитку, інтересами та здатністю до навчання. Враховуючи ці особливості, можна створювати інноваційні уроки, які відповідають потребам кожного учня та сприяють ефективному засвоєнню матеріалу [55, с. 83].

Велику роль у формуванні навичок читання відіграють і психолого-педагогічні особливості молодших школярів. Для дітей цього віку характерний високий рівень допитливості, але при цьому їх увага і здатність до концентрації обмежені. Тому уроки слід будувати так, щоб забезпечити активну участь учнів у навчальному процесі, сприяти їх мотивації та інтересу.

Далі визначено методика розробки інноваційних уроків.

Розробка інноваційних уроків для формування навичок читання молодших школярів базується на використанні сучасних педагогічних підходів, які орієнтовані на активну взаємодію учнів з навчальним матеріалом, розвиток їх критичних і творчих здібностей, а також на використання інтерактивних методів навчання.

Диференціація та індивідуалізація навчання є одним із ключових аспектів розробки інноваційних уроків. Створено завдання різного рівня складності, які дозволяють кожному учневі працювати на межі своїх можливостей. Диференційований підхід передбачає також використання різних методів і прийомів навчання, які відповідають індивідуальним стилям навчання учнів [60, с. 109].

Інтерактивні методи навчання є однією з основних ознак інноваційного навчання. Ці методи сприяють активній участі учнів у навчальному процесі, розвитку їх комунікативних навичок та вміння співпрацювати. Серед інтерактивних методів, які можна використовувати для формування навичок читання, слід виділити:

- **Метод інтелектуального читання:** на основі заголовка або перших рядків тексту учні намагаються передбачити, що станеться далі, що стимулює їхню уяву та здатність передбачати.
- **Групова робота:** учні працюють у малих групах над спільним завданням, що сприяє розвитку комунікативних навичок, вміння співпрацювати та вміння висловлювати свою точку зору [7, с. 98].
- **Дидактичні ігри:** впроваджуючи ігрові елементи в навчальний процес, можна підвищити мотивацію учнів і зробити навчання більш цікавим і захоплюючим. Наприклад, ви можете використати гру в ланцюжок слів, яка вимагає від учнів продовжити речення чи історію, додавши власні ідеї на основі прочитаного.

Інтеграція інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у навчальний процес дозволяє підвищити ефективність навчання, зробити його більш динамічним і цікавим для учнів. Серед основних шляхів інтеграції ІКТ у процес формування навичок читання можна виділити наступні:

- Використання мультимедійних презентацій: презентації, які містять текст, зображення, відео та аудіо, допомагають учням краще зрозуміти та запам'ятати матеріал. Наприклад, урок може початися з короткого відео або слайд-шоу, яке ілюструє основну тему тексту, який учні читатимуть [14, с. 86].

- Електронні підручники та освітні платформи: робота з електронними підручниками дозволяє учням обирати власний темп навчання, отримувати миттєвий зворотний зв'язок та брати участь у інтерактивних завданнях. Наприклад, учні можуть виконати інтерактивні тести або вправи на розуміння прочитаного.

- Використання інтерактивних дошок: інтерактивні дошки дозволяють учням брати активну участь у навчальному процесі і коли ви виконуєте завдання, ви працюєте з текстом у режимі реального часу, підвищуючи їхню мотивацію та залучення [29, с. 65].

Проектна діяльність є ефективним засобом формування навичок читання, оскільки вона спонукає учнів самостійно працювати з текстом, аналізувати інформацію та створювати власні тексти та презентації. Уроки дизайну можуть включати такі дії:

- Створюйте власні книги: учні працюють над створенням власних книг на основі вивчених тем. Вони розробляють сюжет, пишуть текст, ілюструють його та презентують свою роботу однокласникам. Такі заняття не тільки розвивають навички читання, але й сприяють розвитку творчих здібностей, творчого мислення та усних навичок.

- Дослідницькі проекти: учні проводять дослідження на основі прочитаного тексту, збирають додаткову інформацію з різних джерел,

аналізують її та представляють свої висновки. Це сприяє розвитку критичного мислення та вмінню працювати з інформацією та використовувати її в різних ситуаціях.

- Презентації та обговорення: учні готують презентації на основі прочитаного тексту, представляють їх своїм однокласникам і беруть участь в обговоренні. В результаті вони розвивають свої комунікативні навички, вміння висловлювати свою точку зору та працювати з іншими [33, с. 172].

Розглянемо приклади інноваційних уроків.

1. Урок «Читання та розуміння казок». Цей урок спрямований на розвиток навичок читання шляхом роботи з текстом казки. Учні читають українську народну казку, потім обговорюють її зміст, визначають головних героїв та їхні характеристики, розбирають моральні уроки. Використовуються інтерактивні методи, наприклад робота в групах для створення власної казки із заданих елементів (героїв, проблем, розв'язків). Завдання доповнюється роботою з ілюстраціями до казки, які допомагають учням краще уявити й зрозуміти текст [44, с. 198].

- Мета уроку: надати учням уміння глибоко розуміти й аналізувати текст, розвивати їх командну роботу та творчі здібності.

- Методи: читання з передбаченнями, робота в групах, створення ілюстрацій, обговорення моральних уроків казки.

2. Урок з елементами ІКТ «Енциклопедія у віртуальному світі»: цей урок спрямований на розвиток навичок читання через роботу з інформаційними текстами. Учні працюють з електронними енциклопедіями та ресурсами, які містять інтерактивні елементи. Наприклад, подивіться короткі анімаційні відеоролики про тварин, потім прочитайте статтю і напишіть коротку історію про побачене. Учні вчаться знаходити інформацію, узагальнювати її та викладати своїми словами.

- Мета уроку: навчити учнів знаходити та узагальнювати інформацію з різних джерел, розвивати вміння працювати з електронними ресурсами та текстами науково-популярного характеру.

- Методи: використання ІКТ, робота з електронними ресурсами, інтерактивні завдання [52, с. 14].

3. Проектний урок «Моя перша книжка»: урок спрямований на розвиток творчих здібностей та формування навичок читання шляхом створення власних текстів. За вивченими темами учні створюють власні книги. Вони розробляють сюжет, пишуть текст, ілюструють його та презентують свою роботу однокласникам. Такі заняття не тільки розвивають навички читання, але й сприяють розвитку творчих здібностей, творчого мислення та усних навичок.

- Мета уроку: розвивати вміння учнів самостійно складати текст, розвивати творчі здібності та навички презентації.

- Методи: проектна діяльність, створення текстів та ілюстрацій, презентація [66, с. 78].

Щоб перевірити ефективність розроблених інноваційних навчальних блоків, їх було апробовано в кількох класах початкової школи. Уроки були інтегровані в навчальний процес, а потім здійснювався моніторинг прогресу учнів у розвитку навичок читання. Основними методами оцінювання були тести, спостереження за виконанням завдань учнями, аналіз їх роботи та відповідей на уроці.

1. Тестування. Для оцінки рівня сформованості навичок читання були проведені тести, які включали завдання на розуміння тексту, аналіз, інтерпретацію та оцінку інформації. Результати тестування показали значне підвищення успішності учнів, які брали участь в інноваційних уроках.

2. Спостереження: вчителі спостерігали за діяльністю учнів під час уроку, їхньою взаємодією з текстом, участю в обговоренні та виконанні

завдань. Спостереження показали, що учні проявляли більший інтерес до читання, краще розуміли тексти та брали активну участь в дискусіях.

3. Аналіз роботи учнів. Аналіз роботи учнів під час уроку підтвердив їхню здатність до поглиблення розуміння та аналізу тексту. Учні краще справлялися із завданнями, які вимагали інтерпретації та критичної оцінки інформації [2, с. 98].

Результати тестування показали позитивний вплив інноваційних підходів на розвиток навичок читання учнів. Учні, які брали участь в експерименті, виявляли більший інтерес до читання, демонстрували здатність глибше розуміти текст, краще виконували завдання, пов'язані з аналізом та інтерпретацією прочитаного.

Розробка та впровадження інноваційних уроків для формування читацької компетентності в учнів початкових класів показала свою ефективність і доцільність. Інноваційні підходи дозволяють не тільки розвинути технічні навички читання, але й сприяти формуванню критичного мислення, здатності до аналізу та інтерпретації текстів, а також комунікативних навичок [17, с. 67].

Для вчителів початкових класів рекомендовано активно використовувати інтерактивні методи навчання, ІКТ, а також залучати дітей до проектної діяльності. Це сприятиме не тільки підвищенню рівня читацької компетентності, але й загальному інтелектуальному розвитку учнів [29, с. 89].

4.2. Методичні рекомендації формування читацької компетентності учнів початкових класів Нової української школи

Методичні рекомендації є важливою складовою успішного формування читацької компетентності учнів початкових класів в умовах Нової української школи (НУШ). Основна мета цих рекомендацій полягає у наданні вчителям конкретних порад і стратегій, які вони можуть застосовувати на

практиці для розвитку читацьких навичок своїх учнів. Формування читацької компетентності є складним і багатогранним процесом, який вимагає індивідуального підходу до кожного учня, використання сучасних методик навчання, а також постійної адаптації уроків до потреб учнів [31, с. 34].

Розглянемо детальніше загальні підходи до формування читацької компетентності.

1. Індивідуалізація навчання

Одним із ключових аспектів у формуванні читацької компетентності є індивідуалізація навчання. Вчителі повинні враховувати рівень підготовки кожного учня, його інтереси, здібності та темпи навчання. Для цього доцільно використовувати диференційовані завдання, що дозволяють кожному учневі працювати на рівні своїх можливостей.

- Приклад диференціації завдань: у роботі з текстами можна запропонувати учням різного рівня складності питання. Наприклад, одній групі учнів пропонується знайти в тексті прості факти (хто, що, де, коли), а іншій — зробити висновки або визначити причинно-наслідкові зв'язки [40, с. 90].

- Адаптація матеріалів: для учнів з різними рівнями читання можна використовувати тексти, адаптовані під їхні можливості. Наприклад, одна й та сама історія може бути запропонована учням у різних версіях: спрощеній та більш розширеній, з великою кількістю деталей та складних слів [57, с. 91].

2. Використання різних методик та підходів

Для того щоб зробити процес формування читацької компетентності ефективним, важливо використовувати різноманітні методики та підходи. Це можуть бути традиційні методи, такі як фронтальне читання, та інноваційні методи, такі як інтерактивне читання або робота в групах.

- Інтерактивне читання: включає активну взаємодію з текстом під час читання. Наприклад, учитель може задавати учням питання на розуміння тексту або просити їх передбачити подальший розвиток подій у тексті.
- Групове читання: дозволяє учням спільно працювати над текстом, обговорювати його зміст, обмінюватися думками та ідеями. Це сприяє розвитку комунікативних навичок та вміння працювати в команді.
- Метод “Читання з передбаченням”: стимулює уяву учнів, спонукає їх до активного обмірковування прочитаного та робить процес читання більш захопливим [68, с. 145].

3. Розвиток мотивації до читання

Мотивація є важливим фактором успішного формування читацької компетентності. Для того щоб учні були зацікавлені в читанні, вчителі повинні створювати такі умови, які будуть сприяти розвитку у дітей бажання читати.

- Вибір цікавих текстів: важливо підбирати тексти, які будуть цікавими для учнів. Це можуть бути казки, пригодницькі історії, науково-популярні статті, які відповідають інтересам і віку дітей.
- Ігрові методи: використання ігор у процесі навчання сприяє підвищенню мотивації. Наприклад, можна організовувати конкурси на найкращого читача, створювати книжкові клуби або проводити інтерактивні квести, засновані на прочитаних текстах.
- Залучення батьків: мотивацію до читання можна підсилити шляхом залучення батьків до цього процесу. Наприклад, спільне читання вдома, відвідування бібліотек або участь у літературних заходах [8, с. 30].

Конкретні методичні рекомендації для формування читацької компетентності

1. Робота з текстами різних жанрів

Важливо знайомити учнів з різними жанрами літератури: казками, оповіданнями, віршами, науково-популярними текстами тощо. Це допоможе

розширити кругозір дітей і розвинути їхнє вміння працювати з різними типами текстів.

- Казки та оповідання. Учні можуть аналізувати сюжет, персонажів, їхні мотиви та вчинки, визначати моральні уроки, які містить текст.
- Вірші. Робота з віршами допомагає розвивати відчуття ритму, рими, а також емоційну складову читання. Наприклад, учням можна запропонувати створити власні вірші на основі прочитаного або продовжити вірш.
- Науково-популярні тексти. Допомагають розвинути в учнів навички роботи з інформацією, аналізу фактів, виділення головного та другорядного. Наприклад, після читання тексту про тварин можна провести порівняння між різними видами та зробити висновки [16, с. 22].

2. Розвиток критичного мислення через аналіз текстів

Для формування читацької компетентності важливо не лише читати, але й аналізувати тексти, розвивати критичне мислення учнів.

- Аналіз персонажів. Учні можуть обговорювати мотиви вчинків персонажів, робити висновки про їхні риси характеру, співставляти їх з власними життєвими ситуаціями.
- Обговорення тематики та ідей. Наприклад, після прочитання казки учні можуть обговорити основну ідею твору, як автор передає свої думки через сюжет та персонажів, які моральні уроки можна винести з тексту.
- Критичний підхід до інформації. При роботі з інформаційними текстами важливо навчити учнів розрізняти факти від думок, виявляти можливі маніпуляції або суб'єктивність [21, с. 34].

3. Інтеграція ІКТ у процес формування читацької компетентності

Використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) в навчальному процесі дозволяє зробити уроки більш динамічними та

захоплюючими, а також сприяє розвитку в учнів навичок роботи з цифровими ресурсами.

- Електронні книги та підручники. Вони дозволяють учням працювати з текстами в інтерактивному режимі, виконувати завдання, отримувати миттєвий зворотний зв'язок. Наприклад, учні можуть проходити інтерактивні тести після прочитання тексту або створювати власні інтерактивні проекти на основі прочитаного.

- Інтерактивні дошки. Використання інтерактивних дошок дозволяє вчителям демонструвати матеріали в наочній формі, створювати інтерактивні завдання, які учні можуть виконувати безпосередньо на уроці [38, с. 97].

- Онлайн платформи та ресурси. Наприклад, використання онлайн-ресурсів для читання та обговорення текстів, таких як електронні бібліотеки або платформи для створення спільних проектів, дозволяє учням отримувати доступ до великого обсягу навчальних матеріалів і взаємодіяти один з одним.

4. Залучення учнів до проектної діяльності

Проектна діяльність є ефективним способом формування читацької компетентності, оскільки вона стимулює учнів до самостійної роботи з текстами, аналізу інформації та створення власних проектів [40, с. 156].

- Проекти на основі прочитаних книг. Учні можуть створювати проекти, присвячені певним книжкам або тематиці, яку вони вивчають. Наприклад, створення книжок-саморобок, ілюстрованих енциклопедій, або проведення дослідницьких проектів на основі науково-популярних текстів.

- Презентації та обговорення. Учні можуть готувати презентації на основі прочитаних текстів, презентувати їх однокласникам, брати участь у дискусіях та обговореннях. Це сприяє розвитку комунікативних навичок, здатності аргументувати свою точку зору та співпрацювати з іншими.

- Спільні проекти. Учні можуть працювати над спільними проектами, що передбачає колективну роботу, взаємодію та співпрацю.

Наприклад, створення класної газети, де кожен учень відповідає за певний розділ [52, с. 109].

Розглянемо варіанти оцінювання рівня сформованості читацької компетентності:

- Тестування та контрольні роботи. Тести можуть включати завдання на розуміння тексту, аналіз, інтерпретацію та оцінку інформації. Наприклад, після читання тексту учні можуть відповідати на запитання, що перевіряють їхнє розуміння сюжету, персонажів та головної ідеї тексту.
- Спостереження. Вчителі можуть здійснювати спостереження за учнями під час уроків, відстежуючи їхню активність, участь у обговореннях, взаємодію з текстом. Це дозволяє оцінити рівень зацікавленості учнів, їхні навички роботи з текстами та комунікативні здібності.
- Аналіз робіт учнів. Вчителі можуть аналізувати роботи, виконані учнями під час уроків, перевіряючи їхні здатності до глибшого розуміння та аналізу тексту. Наприклад, аналіз творів, презентацій або проектів, створених учнями на основі прочитаних текстів.
- Самооцінка та взаємооцінка. Важливо навчити учнів самостійно оцінювати свої досягнення, а також давати зворотний зв'язок один одному. Це сприяє розвитку критичного мислення, здатності до самоаналізу та вдосконалення власних навичок [69, с. 97].

Методичні рекомендації для формування читацької компетентності учнів початкових класів Нової української школи базуються на використанні різних підходів та методик, індивідуалізації навчання, розвитку мотивації до читання, інтеграції ІКТ та залученні учнів до проектної діяльності. Важливо забезпечити різноманітність завдань і методів роботи, що дозволить кожному учню розвивати свої здібності та інтерес до читання.

Рекомендовано вчителям активно використовувати інтерактивні методи навчання, адаптувати уроки під потреби та рівень підготовки учнів, залучати батьків до процесу навчання, а також проводити регулярне

оцінювання рівня сформованості читацької компетентності. Це сприятиме не лише розвитку технічних навичок читання, але й формуванню критичного мислення, комунікативних здібностей та загальному інтелектуальному розвитку учнів [70, с. 134].

Висновки до ІУ розділу

У четвертому розділі дослідження було проведено експериментальну перевірку ефективності формування читацької компетентності учнів початкових класів Нової української школи. Основні результати та висновки розділу можна узагальнити наступним чином:

1. Розробка інноваційних уроків:

- Створені уроки базуються на сучасних педагогічних методиках, інтерактивних технологіях та диференційованому підході до учнів.
- Використання інтерактивних методів (групова робота, інтерактивне читання, проектна діяльність) значно підвищило мотивацію учнів до читання.
- Вчителі адаптували навчальні матеріали відповідно до рівня підготовки учнів, що дозволило досягти більш глибокого розуміння текстів та розвинути критичне мислення [1, с. 38].

2. Методичні рекомендації:

- Запропоновані методичні рекомендації спрямовані на індивідуалізацію навчання, розвиток мотивації до читання, використання різних жанрів літератури та інтеграцію ІКТ у навчальний процес.
- Використання різних жанрів літератури (казки, оповідання, вірші, науково-популярні тексти) сприяло розширенню кругозору учнів та розвитку їхніх навичок аналізу та інтерпретації текстів.

- Застосування проектної діяльності дозволило учням розвинути комунікативні навички, здатність до співпраці та творчого мислення [10, с. 54].

3. Оцінювання рівня сформованості читацької компетентності:

- Для оцінювання рівня сформованості читацької компетентності використовувалися різні методи: тестування, спостереження, аналіз робіт учнів, самооцінка та взаємооцінка.

- Результати показали, що учні, які брали участь у експериментальних уроках, значно покращили свої навички читання та здатність до аналізу текстів.

4. Важливість залучення батьків:

- Залучення батьків до процесу формування читацької компетентності учнів значно підвищило рівень мотивації дітей до читання та сприяло покращенню їхніх результатів.

- Спільне читання вдома, відвідування бібліотек та участь у літературних заходах стали ефективними засобами підтримки навчального процесу [29, с. 208].

Проведене дослідження підтвердило ефективність використання інноваційних методів та підходів у формуванні читацької компетентності учнів початкових класів Нової української школи. Використання інтерактивних технологій, диференційованих завдань, проектної діяльності та залучення батьків дозволило досягти значних покращень у рівні читання учнів, їхньої мотивації та здатності до критичного мислення.

Рекомендовано вчителям активно впроваджувати запропоновані методичні рекомендації у навчальний процес, адаптувати уроки під потреби учнів та використовувати різноманітні жанри літератури для формування всебічно розвиненої читацької компетентності [31, с. 54].

Висновок

Формування читацької компетентності учнів початкових класів є однією з найважливіших цілей освітнього процесу, особливо в умовах реформи, яку представляє Нова українська школа (НУШ). Цей висновок підсумовує основні результати та висновки, отримані в ході дослідження, а також пропонує рекомендації для подальшого вдосконалення процесу формування читацької компетентності.

1. Теоретичні основи навички читання

Компетентність читання включає не тільки здатність розуміти текст, але й здатність аналізувати, інтерпретувати та використовувати інформацію з тексту в різних контекстах. Це включає такі компоненти, як розуміння прочитаного, критичне мислення, навички рефлексії та емоційна реакція на читання. Розглянуті в дослідженні теоретичні аспекти свідчать про те, що розвиток цих компонентів має вирішальне значення для успішного навчання та соціалізації учнів.

2. Вплив НУШ на навички читання

У новій українській школі представлена модель особистісно орієнтованої освіти, яка передбачає інноваційні підходи до навчання. В рамках НУШ впроваджено нові стандарти, які роблять акцент на інтеграції предметів, активних методах навчання, розвитку критичного мислення та співпраці. Згідно з результатами дослідження, ці нововведення мають значний вплив на розвиток навичок читання. Підвищення читацької активності учнів сприяє використанню таких інтерактивних методів, як проектна діяльність, групові дискусії та використання цифрових ресурсів.

3. Результати емпіричного дослідження

Емпіричні дані, отримані в результаті дослідження, свідчать про значне покращення навичок читання серед учнів, які навчаються за програмами НУШ. Конкретні результати включають:

- Поліпшення розуміння тексту: запроваджуючи нові методи читання та обговорення, учні демонструють кращу здатність аналізувати та інтерпретувати тексти.
- Підвищення читацької активності: інтерес до читання зростає з інтеграцією сучасних технологій і цікавих літературних творів.
- Розвиток критичного мислення: учні краще формулюють власні думки та аргументи, що є результатом впровадження методів критичного аналізу тексту.

Ці результати демонструють ефективність нових підходів до навчання та підтверджують їх позитивний вплив на розвиток навичок читання.

4. Проблеми та виклики

Незважаючи на позитивні результати, є певні проблеми та виклики:

- Недостатня підготовка вчителів: вчителі не завжди мають достатні знання та навички для ефективного впровадження нових методів.
- Обмежений доступ до ресурсів: школи часто стикаються з нестачею сучасних навчальних матеріалів і технологій.
- Різні потреби учнів: не всі мають однакові навички та потреби, що ускладнює застосування послідовних методів для всіх.

Ці проблеми потребують системного підходу до їх вирішення для забезпечення ефективності навчально-виховного процесу.

5. Пропозиції щодо покращення

Для покращення навчання грамоти в НУК рекомендується:

- Підвищення кваліфікації вчителів: регулярне навчання вчителів, яке включає нові методи та засоби розвитку навичок читання.
- Розширення доступу до сучасних ресурсів: інвестування в сучасні навчальні матеріали та технології, які підтримують розвиток читання.
- Індивідуалізація навчання: застосування диференційованих методів навчання з урахуванням індивідуальних особливостей і потреб учнів.

- Залучення батьків: активне залучення батьків до процесу навчання та читання вдома, що може мати значний вплив на мотивацію учнів до читання.

6. Перспективи подальших досліджень

- Аналіз впливу різних методів навчання: дослідження ефективності різних методів і технологій у вдосконаленні навичок читання.

- Дослідження соціальних і культурних факторів: оцінка впливу соціальних і культурних факторів на розвиток навичок читання.

- Оцінка віддалених результатів: аналіз впливу НУШ на навички читання в довгостроковій перспективі та в різних освітніх контекстах.

7. Вплив сучасних технологій на навички читання

Важливим аспектом навчання грамоти є інтеграція сучасних технологій у навчальний процес. В умовах НУШ використання цифрових інструментів і ресурсів стало важливою частиною освітнього середовища. Технологія може забезпечити інтерактивний підхід до читання, який включає електронні книги, онлайн-платформи для обговорення прочитаного та ігрові елементи, які залучають учнів і мотивують їх читати.

Впровадження технологій дозволяє:

Розширення доступу до літератури: учні можуть користуватися електронними бібліотеками та ресурсами, які пропонують широкий вибір книг і статей.

Покращення інтерактивності: інтерактивні книги та програми можуть містити мультимедійні елементи, які допомагають краще розуміти та зберігати інформацію.

Забезпечення зворотного зв'язку: онлайн-платформи можуть надати учням миттєвий відгук про їхні читацькі та аналітичні навички.

Однак надмірне використання технологій також тягне за собою ризики, такі як можливий брак концентрації та недостатня компетентність у роботі з

друкованими текстами. Тому важливо знайти баланс між традиційними та сучасними методами навчання.

8. Важливість соціального контексту

Формування навичок читання не відбувається на порожньому місці; це тісно пов'язане з соціальним контекстом учнів. Сім'я, школа, громада та культура мають значний вплив на розвиток навичок читання.

- Роль сім'ї: підтримка батьків важлива для розвитку навичок читання. Регулярне читання з дитиною, обговорення книг і підтримка інтересу до читання можуть мати значний вплив на мотивацію учнів.

- Шкільний клімат: створення сприятливого шкільного середовища, яке заохочує читання та інтелектуальну допитливість, також є важливим фактором. Стимулювати інтерес до читання може наявність бібліотек, читацьких клубів, літературних конкурсів.

- Культурний контекст: вплив культури та традицій також визначає читацькі вподобання та навички. Важливо надати учням доступ до різноманітних літературних жанрів і стилів, які відображають різні культурні точки зору.

9. Розробити ефективні методи оцінювання

Оцінювання читацької грамотності є невід'ємною частиною навчального процесу, яка потребує детальної розробки та вдосконалення. Традиційні методи оцінювання часто не враховують усі аспекти навичок читання і можуть бути недостатньо точними для визначення рівня навичок.

Для покращення оцінки рекомендується:

- Використання формувального оцінювання: це підхід, який зосереджується на безперервному моніторингу прогресу навчання учнів і дозволяє коригувати методи навчання в реальному часі.

- Розробка комплексних тестів: включає завдання з різних аспектів навичок читання, таких як: В. Розуміння прочитаного, критичний аналіз і творчі завдання.

- Включення самооцінки: навчання учнів оцінювати власні здібності та визначати можливості для вдосконалення може сприяти їхньому особистому розвитку та мотивації.

10. Вплив особистісних і мотиваційних факторів

Важливу роль у формуванні навичок читання відіграють особистісні та мотиваційні фактори. Учні, які мають внутрішню мотивацію до читання, часто досягають кращих результатів.

- Мотивація до читання: розвиток інтересу до літератури та читання можна сприяти за допомогою різноманітних заходів, таких як літературні проекти, конкурси та заходи.

- Психологічні аспекти: важливо враховувати психологічні особливості учнів, які можуть вплинути на їх здатність читати та вчитися. Підтримка учнів із труднощами та створення позитивного психологічного клімату в класі може мати значний вплив на їхні досягнення.

Формування навичок читання в умовах НУШ – складний, але важливий процес, який потребує комплексного підходу та інноваційних рішень. Інтегруючи нові методи навчання, запроваджуючи сучасні технології та розробляючи ефективні методи оцінювання, результати можна значно покращити, а учні початкової школи можуть забезпечити високий рівень навичок читання.

Однак для досягнення максимальних результатів необхідно активно працювати над вирішенням існуючих проблем, враховувати соціальний та культурний контекст, а також підтримувати мотивацію і інтерес учнів до читання. Тільки таким чином можна забезпечити всебічний розвиток читацької компетентності, що стане основою для успішного навчання і особистісного розвитку учнів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аксюк В. Компетенція і компетентність: проблеми, пошуки, рішення. Наукові записки Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова. Серія «Педагогічні та історичні науки», 2018. 173-184 с.
2. Бабенко В. В. Формування комунікативної компетентності майбутніх учителів української мови і літератури у процесі навчання стилістики : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Київ, 2019. 26 с.
3. Бессараб А.О. Технології доповненої реальності як новий тренд у формуванні культури читання. Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації. 2016. 4-8 с.
4. Біла Т. О. Використання ігрових технологій для формування читацької компетентності у молодших школярів. / Т. О. Біла // Педагогіка та психологія. 2022. № 2. С. 12-18.
5. Богданець-Білокаленко Н. І. Формування читацької компетентності в учнів початкових класів. Проблема читання в сучасному інформаційному суспільстві: матеріали І Всеукр. наук.-практ. конф. Київ: Оріон, 2019. 58–59 с.
6. Бібік Н.М. (керівник), Савченко О.Я., Байбара Т.М., Вашуленко М.С. та ін. Контроль та оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи. Методичні рекомендації. К.: Початкова школа, 2017. 150 с.
7. Бібік Н.М. Компетентнісний підхід: рефлексивний аналіз застосування. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики. К.: «К.І.С.», 2014. 49 с.
8. Вагнер Т., та Дінтерсміт Т. Мистецтво навчати. Як підготувати дитину до реального життя [пер. з англ. Н. Борис]. Київ, Україна: Наш формат, 2017.
9. Вашуленко О. В. Читацька компетентність молодшого школяра : теоретичний аспект. Початкова школа, 2021. 48–50 с.

10. Вашуленко О. Мовленнєва складова у структурі читацької компетентності молодшого школяра. Початкова школа, 2021. 16–21 с.
11. Вашуленко О. Оцінювання читацьких компетентностей молодших школярів. Початкова школа, 2017. 16–20 с.
12. Вашуленко О. Читацька компетентність молодшого школяра. Початкова школа. 2019. 50 с.
13. Вашуленко О.В. Початкова школа, 2019. 120 с.
14. Вашуленко О.В. теоретичний аспект. Початкова школа, 2021. 48-50 с.
15. Геруля Г. Літературознавча компетенція – основа літературного розвитку школярів. Початкова школа. 2020. 36–48 с.
16. Голуб Н. Б. Комунікативна компетентність учнів загальноосвітньої середньої школи : структурні компоненти. Науковий вісник ХДУ : Педагогічні науки, 2021. 220–224 с.
17. Державний стандарт початкової загальної освіти (Проект). Початкова школа, 2018. 190 с.
18. Державний стандарт початкової освіти URL: <https://bit.ly/3SkQoPL> (дата звернення: 12.05.2022).
19. Державний стандарт початкової освіти. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87 <http://dano.dp.ua/attachments/article/303pdf>
20. Дзюбко Л. В., Гриценко Л. І. Мотивація навчальної діяльності як психолого-педагогічна проблема. Психолінгвістика. 2019. 34–43 с.
21. Дубасенюк О. А. Професійна педагогічна освіта : методологія, теорія, практика : монографія. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2015. 400 с.
22. Діяльнісна основа навчання. Дивослово, 2016. 23 – 29 с.
23. Жиганова О. Навчання правильного, свідомого, виразного читання. Початкова освіта, 2014. 7-9 с.

24. Жуковський В. М. Компетентнісний підхід до професійної підготовки вчителів з предметів духовно-морального спрямування у системі післядипломної освіти. *Андрогогічний вісник*. 2014. 170–179 с.
25. Каніщенко А. П. Система роботи над розумінням тексту у початковій школі : навч.-метод. посіб. для студ. ВНЗ та учителів. К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2015.
26. Караман С. О. Методика навчання української мови в гімназії : монографічне дослідження. Київ : Ленвіт, 2020. 272 с.
27. Компетентнісно зорієнтовані завдання: проблеми термінології, типології, створення. *Дивослово*, 2014. 15–21 с.
28. Костюченко Л. С. Розвиток читацької компетентності. *Педагогічна майстерня*, 2018. 27-32 с.
29. Кузьменко О. В. Формування читацької компетентності у молодших школярів через інтеграцію предметів. / О. В. Кузьменко // *Науковий вісник*. – 2022. – № 3. – С. 45-50.
30. Курач Л. І. , Фідкевич О. Л., Снегірьова, В. В. Програма інтегрованого курсу «Російська мова та література» для 10 класу загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою (рівень стандарту). *Всесвітня література в сучасній школі*. 2018. 330 с.
31. Луців С. Теоретичні аспекти формування читацьких інтересів дітей у практиці сучасної початкової школи. *Молодь і ринок*. 2017. № 9(152). 141–145 с.
32. Літературна освіта: компетенції, компетентності, знання, уміння і навички. *Українська література в загальноосвітній школі*, 2018. 26–31 с.
33. Літературне читання. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. 2-4 класи. Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням українською мовою. К.: Видавничий дім «Освіта», 2018. 97 с.

34. Литвиненко О.В., Сидоренко В.І. Інтеграція читання в навчальний процес НУШ. Проблеми сучасної психології. 2022. Вип. 12. С. 102-108.
35. Мазорчук М. та ін. Національний звіт за результатами міжнародного дослідження якості освіти PISA-2018. Київ, Україна: УЦОЯО, 2019.
36. Манойло В. В. Формування читацької компетентності молодших школярів на уроках читання. Шкільний бібліотекар, 2015. 3-6 с.
37. Мартиненко В. О. Контроль та оцінювання навички читання вголос. Контроль та оцінювання начальних досягнень учнів 1–2 класів. Київ: Педагогічна думка, 2018. 71–81 с.
38. Мартиненко В. О. Сутнісні характеристики читацької компетентності молодших школярів. Початкова школа. 2018. 3–7 с.
39. Мартиненко В. Читацька діяльність молодших школярів: сучасні тенденції розвитку. Початкова школа, 2017. 16–20 с.
40. Мартиненко О.А. Читання та читацька діяльність в контексті НУШ. Науковий журнал "Освіта та розвиток творчої особистості молоді". 2023. Вип. 3, №45. С. 44-50.
41. Мельничука О.С. Словник іншомовних слів. К.: 2016. 431 с
42. Нежива Л., Паламар С., Литвин О. Перспективи використання доповненої реальності в лінгвістичному полі початкової освіти. Матеріали третього міжнародного практикуму з питань доповненої реальності в освіті, 2020.
43. Ніколаєва С.І. Формування читацької компетентності у молодших школярів. Педагогічні науки: теорія і практика. 2021. №85. С. 15-22.
44. Оцінювання в умовах інтерактивного навчання. Дивослово, 2017. 5-11 с.
45. Пометун О.І. Теорія та практика послідовної реалізації компетентнісного підходу в досвіді зарубіжних країн. Компетентнісний

підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики. К.: “К.І.С.”, 2014. 16 с.

46. Пономарьова К. І. Пріоритети в навчанні грамоти першокласників НУШ. Початкова школа. 2018. 21–25 с.

47. Портфоліо? «Папка успіху»? Навіщо вони нам? Дивослово, 2018. 20 – 24 с.

48. Потапова Н.І. Формування читацьких навичок у молодших школярів як елемент забезпечення ключових компетентностей. *Науковий вісник НПУ імені М.П. Драгоманова, серія 3: Психологічні науки. 2021. Вип. 22. С. 87-94.

49. Програми для середньої загальноосвітньої школи. 1 – 4 класи. К.: Початкова школа, 2016. 88 - 116 с.

50. Проект Державного стандарту базової середньої освіти [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://mon.gov.ua/ua/news/ministerstvo-osviti-i-nauki-ukrayini-proponuye-dlya-gromadskogo-obgovorennya-proyekt-derzhavnogo-standartu-bazovoyi-serednoyi-osviti?fbclid=IwAR3U9ZOOgZP5OsoWWKMAzn61mUOywUZ8cVYPjdxoAt3sLrzh0DEWE75uo8k>

51. Підгорна Т. Розвиток читацької компетентності учнів початкової школи. Завуч, 2018. 13-19 с.

52. Пфайфер Л. В. Читацька компетентність як складова сучасної освітньої системи. / Л. В. Пфайфер // Освіта і суспільство. 2021. № 1. С. 78-85.

53. Ритова К. В. Основні причини відсутності інтересу до читання у молодших школярів. Проблеми сучасної педагогічної освіти. Ялта, 2018. 133–137 с.

54. Роль організаційно-діяльнісних умінь у формуванні компетентного учня-читача. Українська мова і література в школі, 2016. 34–38 с.

55. Савченко О. Я. Концепція нового підручника «Літературне читання» для початкової школи. Проблеми сучасного підручника. Педагогічна думка, 2018. 207–214 с.
56. Савченко О. Я. Методика читання у початкових класах: посіб. для вчителя. Київ: Освіта, 2017. 334 с.
57. Савченко О.Я. Ключові компетентності. 2021. 4-8 с.
58. Савченко О.Я. Інноваційний результат шкільної освіти. Рідна школа, 2019. 400 с.
59. Сухорукова Т. Зміст читацької компетентності молодших школярів: шляхи формування. Початкова школа, 2020. 14-19 с.
60. Типові освітні програми для закл. загальної середньої освіти: 1-2; 3-4 класи + Закон України "Про освіту" + Державний стандарт початкової освіти. К.: ТД "ОСВІТА-ЦЕНТР+", 2019. 480 с.
61. Усатий А. В. Закономірності формування читацької компетенції у процесі вивчення української літератури. Методичний пошук: Викладацько-студентські наукові роботи з питань методики викладання мови і літератури. Житомир: Вид-во: ЖДУ ім. І. Франка, 2014. 24–31 с.
62. Фасалія А.М. Роль організаційно-діяльнісних умінь у формуванні компетентного учня-читача. Українська мова і література в школі, 2016. 34-36 с.
63. Фасоля А. Читацька компетентність: що формуємо, що і як перевіряємо й оцінюємо. Дивослово. 2017. 8–15 с.
64. Хорошковська Т. Сучасний погляд на читацькі вміння та їх вимірювання в основній школі. Українська мова і література в школі. 2018. 58–61 с.
65. Чепелева Н. В. Психологія читання тексту студентами вузів Н.В. Чепелева. К. : Либідь, 2020. 100 с.
66. Чепелева Н.В. Технології читання. К.: Главник, 2016. 75 с.
67. Чепелева Н.В. Технології читання. Київ : Главник, 2014. 95 с.

68. Шанковський О. Чому деякі діти не люблять читати і що з цим робити. URL: <https://bit.ly/3oQKV5N>(дата звернення: 12.05.2022).
69. Шитеєва А. М. Шляхи формування читацької компетентності молодших школярів. Наука та освіта в дослідженнях молодих учених : матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф. для студ., аспірантів, докторантів, молодих учених, Харків, 13 трав. 2021 р. 109–111 с.
70. Шкловська О.Н. Формування читацької компетентності старшокласників у процесі вивчення зарубіжної літератури. - автореф. дис. на здобуття наук. ступеня...канд.пед.наук. К.: 2017. 220 с.
71. Яценко Т. О. Розвиток читацької компетентності учнів ліцею у контексті нової парадигми шкільної літературної освіти. Вісник Луганського національного університету імені Т. Шевченка : зб. наук. пр. Старобільськ, 2018. Вип. 3 (326). Педагогічні науки. 183-190 с.
72. Яценко Т. О. Розвиток читацької компетентності учнів. Педагогічні науки, 2019. 194–202 с.
73. Яценко Т. О. Формувати компетентнісного читача. Українська мова і літ. в школі 2018. 280 с.
74. Єжова О. О. Формування ціннісного ставлення до здоров'я учнів професійно- технічних навчальних закладів : монографія. Суми : Вид-во «МакДен», 2021. 412 с.
75. Ісаєва О.О. Про основні парадигми шкільної літературної освіти. Всесвітня література в середніх навч. закл. України, 2019. 240 с.
76. Grzesik J. Textoerstehen lerhen und lehren – Stuttgart, 2020. 405 s.
77. Westhoff G. Fertiqkeit Lesen. Goelthe-Institut Muenchen, 2017, 176 s.